

שלום בית בתורה בהלכה ובאגדה

קונטרס

שלושה שהם אחד

אהבת הבורא, אהבת ישראל, אהבת אשתו.

יהודי יקר!

יתכן ואתה נשוי שנים רבות, אך אינך יודע מדוע.
לשם כך נכתב קונטרס זה.

יבואר בו :

- א. עיקר חורבן בית המקדש הוא בגלל חסרון אהבת איש ואשתו, ובאהבה יבנה.
- ב. כיצד קונים בבית את כל המעלות בעבודת ה'.
- ג. כיצד מקיימים את המצווה הגדולה ביותר "אהבת הבורא".
- ד. מדוע אהבת ישראל היא כל התורה.
- ה. לקט תפילות לזכות למעלות אלו.

בחן את עצמך!

- א. וַיֵּרָא יְהוָה כִּי שָׁנוּאָה לָאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ וַרְחַל עֵקֶרָה. האם יעקוב אבינו בעל מידת השלום שנא את לאה?
- ב. אני יהודי טוב, לא שונא אף אחד, מה אעשה כדי שיבנה בית המקדש?
- ג. הגמ' אומרת שבבית שני היו יגעין בתורה, ועוסקין בגמילות חסדים, כיצד הגיעו לידי שנאת חנם?
- ד. מדוע שנאת חנם מחריבה את בית המקדש?
- ה. מדוע יהודי מתחתן, מדוע שלא יביא ילדים ללא נישואין וללא כל ההתחייבות הכרוכה בה?
  - ו. למה יש מצוות עונה גם שאין מצוות פרו ורבו?
  - ז. האם יש לכלל המצוות יעד משותף ומהו?
  - ח. האם המצוות הם תכלית או אמצעי?
  - ט. מהי דבקת בה'?
  - י. היכן מצאנו בתורה פעמים את הציווי דבקת?
- יא. הידעת שתפקיד האדם כלפי הבורא בדיוק כמו תפקידו כלפי אשתו?
  - יא. למה ברא ה' את האשה שהיא צריכה מחמאות?
  - יב. מה אתה מרויח כשאתה אומר לאשתך מחמאה?
  - יג. למה אדם חייב להכיר טובה לאשתו לפי הגמ' ולפי הזוהר?
  - יד. למה ברא ה' את האשה עם רצון לספר לבעלה כל מה שעבר עליה?
  - טו. למה נבחר משה להיות המנהיג של עם ישראל?
  - טז. מה קורה לך כשאתה חי את הכאב של השני?
  - יז. כשאתה מספרת לבעלה על כאב ברגלה, למה היא מצפה?
  - יח. היכן יש מידת נושא בעול באהבת ה'?
  - יט. אם תתכוון בברכת בונה ירושלים, מה תקנה בלבך?
- כ. מדוע ציוותה התורה לשמח את אשתו?
  - כא. מה הדבר הטוב ביותר בשביל לזכות לשלום בית?
  - כב. מה ההבדל בין חיוב הכרת הטוב לבין חיוב ושמח?
  - כג. מה תורמת שיחה בין איש לאשתו?
  - כד. מתי נאמר אל תרבה שיחה עם האישה?
  - כה. איזה דיבור יוצר חיבור?
  - כו. היכן דיבור יוצר חיבור בעבודת ה'?

מפתח הפרקים :

- בחן את עצמך (רשימת שאלות מעניינות)-----עמוד 2.
- פתיחה: כיצד נבנה את בית המקדש (למה נחרב בית המקדש, ומה נעשה לבנותו)-----עמוד 4.
- פרק א: למה חשוב ללמוד על שלום בית גם למי ששלומו ביתו מעולה?-----עמוד 8.
- למה כדאי לקרוא בחוברת?-----עמוד 9.
- פרק ב: למה יהודי מתחתן? (יבואר שיש כמה טעמים למה מתחתנים, וחלק מהם לא מובנים)-----עמוד 10.
- פרק ג: באור מטרת האדם בעולמו (האם המצוות הם אמצעי או תכלית, ומה התכלית).-----עמוד 12.
- פרק ד: מה הפרוש דבקות? (באור המושג המפורסם דבקות)-----עמוד 13.
- פרק ה: מה מטרת הנישואין? (המילה דבקות באשה ואצל ה' מלמדת על מטרה משותפת מהי?)-----עמוד 14.
- פרק ו: מי אתה יהודי? (מהי נשמת היהודי, ומי זאת אשה והדמיון שביניהם).-----עמוד 15.
- פרק ז: מדוע הדבקות היא תכלית עבודת האדם (למה תפקיד האדם להגיע לדבקות).-----עמוד 17.
- פרק ח: אהבת אשתו היא תכלית היצירה (חשוב ביותר) (יבאר מטרת הנישואין).**-----עמוד 18.
- פרק ט: למה צריך להתאחד פעמים? (למה נתן ה' לאדם תפקיד כפול להתאחד עם ה' ועם אשתו)עמוד 21.
- פרק י: אהבת אשתו מלמדת את הלב מהי אהבה (רק על ידי אהבת אשתו יוכל לאהוב את ה')-----עמוד 22.
- פרק י"א: מדוע ואהבת לרעך כמוך זוהי כל התורה כולה? (יסביר מדוע ואהבת זה כל התורה)-----עמוד 23.
- פרק יב: ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה. (יבואר מהו כלל – ומהם הפרטים של הכלל)עמוד 24.
- פרק י"ג: מהי מידת השלום. (בכל מקום מבקשים על שלום, מהו שלום).-----עמוד 27.
- פרק י"ד: האמצעים לקנות את אהבת אשתו הם קנינים לקנות את אהבת ה' (פרק מרתק ומעניין!)עמוד 28.
- פרק ט"ו: כיצד אדם אוהב את אשתו אהבה שאינה תלויה בדבר?-----עמוד 32.
- פרק ט"ז: אמצעים שנתן לנו ה' להגיע לאחדות (מטרת מצוות עונה, למה נתן ה' תכשיטים לאשה)עמוד 34.
- פרק י"ז: לקט תפילות (הדרך לקנות דרגות גבוהות היא על ידי רצון ובקשה מה', הוספנו כמה תפילות)
1. תפילה לזכות למידת הכרת הטוב ולאהבת איש לאשתו.-----עמוד 38.
2. תפילה משותפת לאיש ולאשה.-----עמוד 42.
3. תפילה לזכות לכוין בכל המעשים בבית לקנות מידות טובות, אהבת ישראל, ואהבת ה'. עמ' 45.
- חשיבות הכוונה לכווין לשם שמים במעשים שעושים בבית-----עמוד 44.
- סיכום החוברת (סיכום קצר מאוד של כל החוברת).-----עמוד 48.

חובר בעזרת השם יתברך

על ידי יהודה טאוב

סוקולוב 30

קרית אתא

להערות ולהשגת הקונטרס

לתרומות להפצת הקונטרס

ניתן לשלוח לכתובת הנ"ל.

052-7139520

04-8436092

מותר להעתיק ולהפיץ.

למה נחרב בית המקדש? וכיצד נבנה אותו?

תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט/ב

"אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים".

ירושלמי מסכת יומא דף ד/ב

מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עכו"ם ומגלי עריות ושופכי דמים, אבל בשני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות וכל ווסת טובה (הנהגה טובה) היתה בהן, אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אלו לאלו שנאת חנם, וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים..

שאלות:

- א. יהודי יקר הקורא מאמר זה! אני מאמין שאינך שונא אף אחד, אם כן, מדוע בית המקדש לא נבנה? כנראה בגלל היהודים המקולקלים, אלו מהמפלגות... וכד' שאצלם יש שנאה... האם לך אין מה לעשות כדי שיבנה בית המקדש?
- ב. כיצד יתכן שאדם שיגע בתורה ועוסק בגמילות חסדים, לא רק גומל חסד אלא עוסק בחסד, ובכל זאת יש בו שנאה? ולא סתם שנאה אלא "אלו לאלו" שהוא ביטוי של קירבה, השנאה היתה בין הקרובים.
- ג. כיצד יתכן כי שנאת חנם יותר חמורה מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים?

באור הדברים בעזרת השם יתברך:

מהי שנאת החינם שהיתה שם?

אנחנו חושבים שיש שלוש דרגות אהבה, שנאה, ויש פרווה-לא אוהב ולא שונא.

אומר הרב שך (מחשבת מוסר ח"א)

בדרגות גבוהות יותר: כל חיסרון באהבת אחים ואהבת חברים (הקרובים) - נחשב לשנאה. כאשר בגמרא נאמר כי הייתה שנאת חנם הכוונה שלא אהבו מספיק אחד את השני.

ראיה מהתורה:

בראשית פרק כט

(ל) וַיָּבֹא גַם אֵל רְחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם אֶת רְחֵל מִלְּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת:
(לא) וַיֵּרָא יְהוָה כִּי שְׁנוֹאָה לְאָה וַיִּפְתַּח אֶת רִחְמָהּ וְרְחֵל עֲקָרָה:

הפסוקים סותרים: בפס' הראשון נאמר כי יעקב אהב את רחל רק יותר מלאה, ומשמע במפורש שאהב גם את לאה, ואילו בפסוק הבא כתוב כי לאה שנואה?

עוד קשה: כיצד יתכן לומר שיעקב אבינו מהאבות הקדושים שנא את אשתו לאה? ועוד (הקשה הראב"ד בשער הקדושה) שיש איסור להוליד ילדים מאישה שנואה וזה אחד מבני תשע מידות שהגמרא נדרים כ: אסרה וכיצד הוליד יעקוב מלאה?

מת' רבנו בחיי וכן ברמב"ן ועוד.

"חס ושלום שישנא יעקב את לאה אבל יאמר עליה שנואה בערך רחל שהיתה אהובה ביותר" (1).

חסרון אהבה **בין איש לאשתו** מוגדר בתורה שנאה.

וכן מצאנו בתלמידי ר' עקיבא שמתו כולם, לא בגלל ששנאו אחד את השני, אלא שלא נהגו כבוד זה בזה.

למה נחרב בית שני?

לא היה אוהב את אשתו כגופו.

היו חסדים, גמחים, ועוד, אבל בבית פנימה לא שרתה אהבה ואחוה².

התופעה מוכרת היטב בימנו: עוסקים בתורה, בגמילות חסדים, אבל בבית עם האישה אין אהבת ישראל.

וכך כתב בספר פלא יועץ - ערך שנאה

ולפי גודל מעלת מצות ואהבת לרעך כמוך שיהא כלל גדול בתורה ראוי לאדם להתחזק ברוב עז

ותעצומות ע"י מחשבות טהורות תמציות להעביר שנאה מלבו ולהיות מוציא מצ"ה ומכניס אהבה ובפרט

עם אשתו אפי' אם היא אשה רעה כל מום בה גרמה דנפל בחולקיה טב או ביש יגרר ויתחזק מאד חיילים

יגבר לאהוב אותה כגופו כי רבה רעת השונא את אשתו... ובפרט בענין השנאה ואהבה ובפרט בין איש

לאשתו בחושבו כי הדברים עתיקים **ומעובדא דלתתא איתער עובדא דלעילא** או בונה עולמות או

מחריבן והשנאה והמחלוקת מעורר מדנים וקטיגורייא ופירוד למעלה וע"י אהבה ואחוה שלום ורעות

מעורר אהבת דודים למעלה ועושה שלום במרומים דגורם יחוד קבה"ו **וזהו הטעם שבזה תלוי גאולתינו**

ופדות נפשינו.

אומרים בשם ר' חיים ויטאל זצ"ל: כי מידותיו של האדם נמדדות אך ורק לפי יחסו אל אשתו.

טעם הדבר: כי רק בבית האדם עושה מה **שבאמת המידות (הלב) שלו** ולא בגלל מניעים של כבוד וכד'.

וצריך לדעת יסוד גדול: עיקר מטרת מצוות בין אדם לחברו בשביל לתקן את המידות שלך,

¹ עד כמה ה' מקפיד שאדם יאהב את אשתו נוכל לראות מהמשך הפרשה בראשית פרק כט (לב)

ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ידוד בעניי כי עתה יאהבני אישי:

ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ידוד כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון:

שואל הרב מחבר הספר תולדות יצחק:

"ראוי היה שהבן האחד שנתן לה הש"י יהיה להסיר השנאה, והבן השני להביא אהבה, והיא אמרה בהפך, בבן האחד ותקרא שמו

ראובן כי אמרה כי ראה י"ל בעניי, כי עתה יאהבני אישי, ובבן השני אמרה כי שמע י"ל כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה,

ואם הבן הראשון הספיק גם להביא אהבה, הבן השני לא היה צריך להסיר שנאה, שגם אהבה יש בבן הראשון?"

ונראה שהבאור בזה: בבן הראשון הרגישה לאה שחסרה אהבה ולכן קרא לו ראובן, אבל בבן השני לאה לא הרגישה שום חסרון אהבה,

אלא שאמרה לולא שיש עדין חוסר אהבה מסוים (ובלשון התורה שנאה) מדוע נתן ה' לי בן יותר מאשר לרחל? סימן שה' שרואה מסתרי

הלב יודע שיש עדין חוסר אהבה ולכן נתן לי בן, וזהו שכתוב "כי שמע ה' " שרק ה' שמע מזה, רק הוא הרגיש בחסרון הדק הזה של אהבה.

כעין זה כתוב באור החיים וכן בשיחות מוסר לר' חיים שמולביץ מאמר על מידת השלום.

יש להתבונן: מדוע קראה לאה שמות השבטים על שם שיעקוב עכשיו יותר אוהב אותה, האם כל כך חשוב בעינייה תוספת אהבה (שבקושי

נרגש) עד כדי לקרוא על זה שמות ילדיה?

הלומד בחוברת יראה מה גורם חסרון באהבה בין איש לאשתו, כמה פירוד יש בנשמות לנצח בגלל זה, ויבין שלאה לא כאב לה החסרון

באהבה מצד העוה"ו, אלא שידעה שחסרון באהבה פירושו חסרון בשלמות הנשמות לנצח וזה הפסד נצחי, ושה' עזר לסלק חסרון זה שמחה

מאוד לאה וקראה על זה את שמות ילדיה.

² ומצאנו בספר מלאכי הנביא האחרון שהיה בבית שני שהזהיר את העם על חסרון באהבת האשה:

מלאכי פרק ב (יג) זאת שנית תעשו פסות דמעה את מנבח ידוד בכי נאנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מנדכם:

(יד) נאמרתם על מה? על פי ידוד העיד בינה ובין אשת נעוריה אשר אתה בגדתה בה והיא תכרתך ואשת כריתך:

(טו) ולא אהד עשה ושאר רום לו ומה האהד מבקש נרע אלהים ונשמרתם ברוחכם ובאשת נעוריה אל נכגד. (עיין באור הדברים במלבי"ם)

ואם רואים שבבית אתה לא אוהב סימן שחסר לך **במידת אהבה** (שכן מידה היא תמיד אצל כולם).³

ממילא גם אהבת ישראל או שנאת חינום הכול נמדד לפי מה שבבית.
ובגלל חסרון באהבת איש לאשתו נחרב בית המקדש, ואנחנו עדיין בגלות.

מדוע?

כתב בנפש החיים: (שער א פרק ד) "אל תחשבו שתכלית כוונתי הוא עשיית המקדש החיצוני. אלא תדעו שכל תכלית רצוני שתהיו אתם במעשיכם הרצויים כתבנית המשכן וכליו. כולם קדושים ראויים ומוכנים להשרות שכינתי בתוכם ממש...לזאת כשקלקלו פנימיות המקדש שבתוכם, אז לא הועיל המקדש החיצוני ונהרסו יסודותיו"⁴.

מה העיקר במקדש?

קודש הקודשים ששם היו הכרובים שהם זכר ונקיבה ופניהם איש אל אחיו.
גמרא יומא נד/א: אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה ואומרים להן ראו חיבתכם לפני המקום כחיבת זכר ונקבה.

ממילא שנחרב המקדש בבית (הפנימי)-דהינו שלא היה אהבה בין איש לאשתו,
נחרב בית המקדש החיצוני שבירושלים. (ע' בפלא יועץ שהובא לעיל דברים דומים למה שכתבנו).
וכשיבנה המקדש בבית - יבנה בית המקדש בירושלים במהרה בימינו אמן.

עוד יש לתת טעם מדוע העיקר תלוי באהבת איש ואשתו: על פי מה שמבואר בפרק ט"ז בשם הזוהר (והבאנו בהערה מספר חרדים⁵), שהקב"ה לא שורה רק במקום שיש אחדות, ועיקר האחדות הוא בין

³ פירוש רבנו יונה על אבות - פרק שני משנה יב

ר' יהושע אומר, חבר טוב (זו אשה טובה), ר"ל שידבק אל הדרך הטוב והישר הזה והוא נקל לעשותו להיותו חבר טוב בלי לב ולב לאיש אחד לאשר לבו חפץ ולהרגיל עצמו שתהא רוח אחת נוחה הימנו על כן (על ידי כך) יבא באהבה עם כל הבריות:

⁴ וז"ל נפש החיים באריכות: לזאת הרי כי ודאי עיקר ענין הקדש והמקדש ושריית שכינתו יתברך הוא האדם שאם יתקדש עצמו כראוי בקיום המצות כולן שהם תלויין גם כן בשורשן העליון בפרקי אברי השיעור קומה כביכול של כלל כל העולמות כולם. אז הוא עצמו המקדש ממש ובתוכו ה' יתברך שמו, כמ"ש (ירמיה ז) היכל ה' היכל ה' המה, וכמאמרם ז"ל ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם כו' וזה שאמרו רז"ל (כתובות ה' ע"א) גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואלו במעשה צדיקים כתיב מקדש אדני כוננו ירך, פתחו במעשי צדיקים וסיימו ראייתם ממקדש, כי כן באמת שהצדיקים על ידי מעשיהם הרצויים לפניו יתברך, הן הם מקדש ה' ממש,

ויש לומר על דרך זה הכתוב ועשו לי מקדש גו' ככל אשר אני מראה אותך וכו' וכן תעשו, ורז"ל דרשו (סנהדרין ט"ז) וכן תעשו לדורות, ולדרכינו יש לומר גם כן שרוצה לומר אל תחשבו שתכלית כוונתי הוא עשיית המקדש החיצוני, אלא תדעו שכל תכלית רצוני בתבנית המשכן וכל כליו, רק לרמז לכם שממנו תראו וכן תעשו אתם את עצמיכם שתהיו אתם במעשיכם הרצויים כתבנית המשכן וכליו, כולם קדושים ראויים ומוכנים להשרות שכינתי בתוכם ממש, זהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דייקא שככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו', תכלית כוונתי שכן תעשו את עצמיכם, וכן אמר הוא יתברך שמו לשלמה אחר גמר בנין המקדש (מלכים א' ו') הבית הזה אשר אתה בונה הוא רק אם תלך בחקתי גו' ושכנתי בתוך עמי ישראל דייקא, לזאת כשקלקלו פנימיות המקדש שבתוכם, אז לא הועיל המקדש החיצוני ונהרסו יסודותיו רחמנא ליצלן,

⁵ ספר חרדים - פרק ז

וכשם שעשר ספירותיו מיוחדים, כך הכסא והיא הבריאה ייחוד אחד, וכן היצירה, כמו שאנו אומרים כל יום עליהם כולם אהובים וכו' כולם כאחד וכו'. וכן בעשייה צוה לעם אשר בחר, ואהבת לרעך כמוך, לא תקום ולא תטור את בני עמך, לא תשנא את אחיך בלבבך, המצות שבין אדם לחבירו כיוון יתברך לעשותה ייחוד אחד כדי שיהיו דוגמת שלש עולמות שעליהם אצילות בריאה יצירה, שכלם מיוחדים. ואם חלילה וחס ימצא מחלוקת ופירוד ביניהם, לא ישרה בתוכם כדפירש רשב"י עה"פ והוא באחד ומי ישיבנו (איוב כג), שדקדק ז"ל שלא אמר הכתוב והוא אחד אלא והוא באחד, שרוצה לומר שלא ישרה במקום פירוד אלא במקום ייחוד.

ולכן נתארך גלותינו על עון מחלוקת ושנאת חנם שהוא בינינו, שעדיין לא הטהרנו ממנו. שכל העולמות קשורים זה בזה, ובהראות פירוד בתחתון גורם דוגמת פירוד בשלשה אשר עליו,

ועוד כי נשמות ישראל חצובות מתחת כסא הכבוד, וכולן יחוד שם אחד, להכי נקראו בלשון יחיד, שבעים נפש. ובהיות פירוד ביניהם למטה, מראין פירוד בכסא הכבוד. (ויבואר בחוברת שעיקר היחוד הוא זכר ונקיבה, ממילא בהם כל חסרון אהבה, גורם הרבה יותר פירוד) לכן כל איש ישראל יחד מלפגום ביחוד העליון על ידי עון שנאת חנם, או לשון הרע... וצריך שיהא לו אהבה רבה ושלוש וריעות עם כל ישראל, גם ישתדל לשים שלום בעולם.

איש לאשתו כמבואר בזוהר שם, לכן שאין אהבה גמורה בין איש לאשתו הקב"ה לא מסכים להשרות שכינתו בבית המקדש.⁶

כיצד נבנה את בית המקדש?

הנה אמרו לנו חז"ל (ברכות ו:): המשמח חתן וכלה מה שכרו? רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'.

ומה מי שרק משמח חתן וכלה ובזה הוא רק גורם שהחתן והכלה יאהבו יותר אחד את השני נחשב לו שבונה אחת מחורבות ירושלים, מי שזוכה לאהוב את אשתו שבזה הוא משכין את השכינה בביתו, כמו שאמרו חז"ל זכו שכינה ביניהם, וביתו נהיה בית מקדש קטן בבחינת "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", קל וחומר שבזה זוכה לבנות לא רק את חורבות ירושלים אלא את בית המקדש בעצמו, שכן בגלל שנאת חינום נחרב בית המקדש ועל ידי אהבת ישראל ובמיוחד אהבת איש את אשתו יבנה בית המקדש.

כמארז"ל אמר הקב"ה אתם גרמתם לי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי ע"י שנאת חינום בקשו שלום (ע' בפרק י"ג מהי מידת השלום) ואתם נגאלים שנאמר שאלו שלום ירושלים, וזה פי' המפרשים חנום נמכרתם ר"ל בעון ש"ח נמכרתם ולא בכסף דהיינו מצות תגאלו אלא צריך לתקן חטא זה. (פלא יועץ)

לסיכום:

למדנו שגם מי שיגע בתורה עוסק בגמילות חסדים, וכל מנהג טוב הוא עושה אבל אינו אוהב את אשתו, יותר חמור ממי שחוטא בע"ז ג"ע ושפ"ד, ומחריב את המקדש שבביתו ואת בית המקדש בירושלים.

כל המוסיף אהבה בין איש לאשתו בונה את בית המקדש שיבב"א.

יהודי יקר! אנא קרא חוברת זו היטב, ללמוד על מנת לעשות ובזה אתה בונה את בית המקדש.

⁶ וכן מצאנו במתן תורה שה' בא לעם ישראל לתת להם תורה, היה תנאי: "ויחן שם ישראל נגד ההר – כאיש אחד בלב אחד אמרו חז"ל היות ושנאו את המחלוקת ואהבו את השלום הגיע השעה שאתן להם את תורתך", שפ"ל זמן שהיו שרויין בשלום זה עם זה - שכינה ביניהם. וכן הוא אומר (דברים ל"ג ה'), "ויהי ב'שרון מלך ב'התאסף" וגו' אימתי מלכותו ושכינתו מתקיימת בישראל? בזמן שכלן נעשין אספה אחת. כך לגבי בית המקדש בשביל שה' יבוא חיבים לב אחד.

פרק א. למה חשוב ללמוד על שלום בית גם למי ששלום ביתו מעולה?

החזו"א אמר משפט נפלא:

"עיקר עשית מצווה היא שמחתה שזכינו לכך"

באור הדברים שכאשר אדם עשה מצווה השכר מתחלק לפי:
70 אחוז (לפחות) על השמחה 30 אחוז על המעשה,⁷
כאשר מתבוננים בחשיבות המצווה, נוכל לשמוח שזכינו לה.
"טעם"- מלשון טעים. כשיודעים את הטעם המצווה נהיית טעימה.
וכמו שאמרו דורשי רשומות תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה,
בשמחה אותיות מחשבה שע"י מחשבה על גדלות המצווה מגיעים לשמחה.

יסוד גדול בעבודת ה': שכר המצווה הוא כפי הערך שנותנים לה.

"ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה" (שמות א טו)
כפ"י: שפרה זו יוכזב על פס שמספרת את הוולד.
פועה זו מרים. על פס שפועה ומדברת והוגה לוולד כדרך הנשים המפוסות תינוק זוכה.

אומר ר' ירוחם זצ"ל: (בספר דעת תורה שמות עמוד ה)
לא נזכרו כלל (יוכבד ומרים) בשמותיהן שנקראו עד עכשיו, אלא נקראו כאן בשמות מיוחדים, הנה כי
יתכן ואפשר שבדברים קטנים, ואפילו בדברים הכי קטנטנים כמו שיפור ופיוס תינוקות, שהוא מהדרכים
אשר נשים עושות תמיד⁸, והם בזה זכו להיקרא בשמות.
דענין שמות הוא עיקר מציאותו של הנושא אותם. זאת אומרת שפעולות אלו כל כולן נעשו מזו המציאות,
הנה כי יתכן שבדבר קטן כזה יהווה את כל האדם, הם הדברים שאנו אומרים תמיד, **כי אין בבריאה לא
דברים קטנים ולא דברים גדולים, אלא הכול תלוי באדם.** האדם הגדול הוא ההולך ונושא אלומות של
גדלות מהדברים הכי קטנים. ולאדם הקטן גם הדברים היותר רמים בעצמם, מתהווים בידי לרפש
ואשפתות... כי אנשים גדולים חיים בגדלות, ויודעים מגדלות. הם הרואים בכל עניין גדלות ורוממות,
ומשיגים הם אמנם גדולות מכל מיני קטנוניות. ממשחק של פו פו לילדים קטנים, זוכים הם לרום המעלה.
למקום מיוחד בתורה הקדושה, ואנשים פשוטים, הם הנם דורסים ברגליהם על כל מעלה נכונה, הכול
בעיניהם **דברים קטנים וכמוהם יהיו מעשיהם.**
אתה קובע את ערך המצווה-לפי איך שאתה מחשיב אותה.
לפי הדברים הללו נבין שגם אם אדם נשוי שלושים שנה בשלום רב, כדאי לו ללמוד מידי פעם
כמה חשוב שלום בית, ולהתחזק עוד ועוד שכן לפי ערכה כך שכרה⁹.
אמרו בעלי המוסר: אדם גדול מעפר עושה זהב. אדם קטן מזהב עושה עפר.

⁷ מדוע באמת כל כך חשובה השמחה?

תכלית המצוות בנין הלב, אין דבר שבונה את לב האדם כמו שמחה.

⁸ יש כאן חידוש נפלא שבביל להיות אדם גדול לא צריך דווקא לעשות מעשים מיוחדים, אפשר לעשות את אותם מעשים שכולם עושים, אבל עם כוונה, עם התלהבות ושמחה, עם הרבה לב טוב, עם הרבה רצון לעשות רצון ה' יתברך.

⁹ האם יש באפשרותך לקבוע כמה שכר יהיה על המצווה?

התשובה: כן, השכר על המצוות הוא לפי מה שאתה מעריך.

ראיות: א. כיצד מכר עשיו את בכורתו בניזד עדשים וכי זה כל מה שהיא שווה? אלא היות וכך העריך אותה כך היה שוויה.

ב. כיצד מקבלים הרשעים שכרם בעוה"ז? הרי שכר מצווה בהאי עלמא ליכא? אלא היות ולא מעריכים את המצוות שלהם יכולים לקבל את השכר בעוה"ז?

ג. כתב בספר חרדים "לפי רוב השמחה במצווה יגדל שכרו" מדוע? ככל שמעריך יותר שווה יותר.

מקורות: שיחות מוסר לגר"ח שמואלביץ עמוד ת"ב. דרשות חת"ס (ח"ב עמוד ש"א), פחד יצחק סוכות (עמוד ר"י) שפתי חיים מידות א תקמ"ג

טעם ג: בפרק ט"ו יבואר מדברי חובת הלבבות שמצוות שבלב אין אדם יכול להשיג על ידי מעשיו, רק על ידי רצון והשתוקקות להגיע לדרגות גבוהות אלו. ואת הרצון משיגים על ידי לימוד חשיבות הדבר.

לסיכום: למה כדאי לך לקרוא את החוברת?

- א. כל יום אתה משקיע לדוגמא: שעה וחצי בבית, אם לא כיוונת לשם מצווה לפחות פעם אחת יתכן והפסדת מידי יום שעה וחצי של מצוות.
- ב. ככל שיותר תעריך את המצווה ככה תקבל עליה שכר רב יותר, וכיצד מעריכים? שלומדים.
- ג. אם תשמח שזכית למצווה שכרך יגדל פי כמה, על ידי לימוד על חשיבות הדבר נוצר שמחה.
- ד. מטרת מצוות שלום בית לבנות לך לב טוב, ולשם כך חובה ללמוד איך וכיצד.
- ה. עיקר מצוות לימוד תורה במה שנוגע למעשה ככתוב "ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם", אין לך דבר שנוגע כל כך למעשה כמו שלום בית נמצא הלימוד שישמח את ה' זה הלימוד בחוברת.
- ו. בפרקים הבאים יבואר שחלק משלום הבית, ניתן להשיגו רק שיש השתוקקות גדולה להשיגו, ולהשיג השתוקקות חיבים ללמוד ולהתפלל הרבה על הדבר.
- ז. מאהבת אשתך אתה יכול להמשיך ולעלות לאהבת עם ישראל ולאהבת הבורא, על כך בחוברת.

פרק ב. למה יהודי מתחתן?

מדוע ציוותה התורה על אדם יהודי להתחתן?

על מנת להפניט את הדמיוט יט צורק להראיט את החידוש כאן, לכך עצור כאן וחסוב
לעצמך מדוע למה ציוותה התורה על אדם להתחתן? רשום לעצמך 'סיבות
לפחות':

.א.
.ב.
.ג.

האם כתבת בין תשובותיך: "בשביל לתקן את המידות", "בשביל להוליד ילדים", "כדי לקיים מצוות פרו ורבו"? נכון. אך האם רק לשם כך? נתבונן:

שו"ע אבן העזר - סימן א

"חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות. וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים, וממעט את הדמות, וגורם לשכינה שתסתלק מישראל: הגה – וכל מי שאין לו אשה שרוי בלא ברכה, בלא תורה וכו' ולא נקרא אדם".

א. בדברי הרמ"א מבואר שאדם מתחתן לא רק בשביל לפרות ולרבות אלא משום שיהודי צריך להיות "אדם". ובלא אשה הוא אינו אדם. מדוע?

כאשר אומרים על יהודי שהוא אינו נחשב אדם פירושו שעדין לא התחיל את עבודת ה' שכן הפתח הראשון לעבודת ה' הוא "נעשה אדם".

כיצד ניתן לומר על אדם שמלא בתורה ומידות טובות ולא נשא אשה שאינו נחשב אדם?

ב. אצל הבהמות אין חיי משפחה, לצורך ההולדה הזכר נפגש עם הנקיבה ואח"כ הזכר הולך לו, אם מטרת הנישואין היא הילדים, מדוע לא יהיה כך גם אצל האדם? למה ציוה ה' על האדם לשאת אשה בקידושין ונישואין, קשר שהוא ללא הפסקה יום ולילה לעולמי עד?

ג. הידעת! התורה כותבת בעצמה למה אדם נושא אשה,

לא מוזכר בתורה בשביל לתקן את המידות,

לא מוזכר בתורה בשביל פרו ורבו,

כתוב בתורה בגלל שהאשה היא חלק מהאדם:

וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לָזָאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ
לִקְוָזָה זֹאת: עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד,
(בראשית, ב, כג)

"על כן" בגלל מה?

בגלל ש "מאיש לוקחה זאת".

סיבת הנישואין היא הפרדת האשה מהאיש.

א. מדוע הפרדת האשה מהאיש מחיבת אותו להתחתן איתה?

ב. כיצד על ידי הנישואין יתקן האדם את הפירוד?

ג. חווה הופרדה מאדם הראשון, היכן הופרד אדם בימינו מאשתו?

ד. התורה לא כותבת שלכן יתחתנו, אלא לכן ידבקו מהו דבקות?

ה. מה הכוונה "והיו לבשר אחד" וכיצד זה קשור לטעם הנישואין?

ו. האם הטעם שהרמ"א כתב "להיות אדם", קשור לטעם ההפרדה?

אחרי שתלמד בחוברת תראה כי בפסוק אחד כתבה התורה את טעם הנישואין בצורה נפלאה ביותר.

לסיכום: מצאנו ג' טעמים לנישואין:

א. כדי לפרות ולרבות (שולחן ערוך).

ב. בשביל להיות אדם (הרמ"א).

ג. בגלל שהאשה היא חלק ממנו (פסוק בתורה).

שאלות: מדוע ללא אשה אינו נחשב אדם?

מדוע הפרדת האשה מהאיש מחייבת להתחתן?

האם הטעם של הרמ"א שונה מהטעם של התורה?

פרק ג. באור מטרת האדם בעולמו

בשביל לבאר היטב למה מתחננים צריך לבאר תחילה
מה מטרת האדם בעולמו ?

(ג.ב. מעניין שכשם שבני אדם רבים לא יודעים מה תפקיד האדם בעולמו כך הרבה לא יודעים מה תפקיד הנישואין, וכמו שנראה זה אותו טעם לשניהם)

שאלה: אדם עושה מצוות רבות במשך ימי חייו.
האם יש מטרה או יעד משותף לכל המצוות, או שכל המצוות הן ללא קשר ביניהן?

באור הספק: יעד משותף לכל המצוות כמו לדוגמא: בצבא יש חיל רגלי, חיל תותחנים, חיל האוויר, לכולם יש מטרה משותפת להתגבר על האויב, כך המצוות מותרתם ליצור דבר אחד בסוף. או שכל המצוות הן ללא קשר ביניהן כמו עגלת קניות בסופר שאין קשר בין כל המוצרים, כך כל מצווה היא אוצר בפני עצמו?

תשובה: זיכה אותנו ה' בספר נפלא מסילת ישרים ובפרק הראשון בספרו, כתב תשובה לשאלתנו:
"יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא:
שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו?
ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו?"

לפני שנראה מה התשובה של המסילת ישרים נתבונן:
וכי מי לא יודע מה חובת האדם בעולמו – חובת האדם היא קיום תרי"ג מצוות, לשם מה צריך שיתברר ויתאמת?
כנראה שאנו טועים וחובת האדם בעולמו היא לא קיום תרי"ג מצוות אלא ...

"וכשתסתכל בדבר תראה כי השלמות האמיתית"
באור: מה נחשב שלימות בעבודת ה'?
לאן צריך האדם לשאוף להגיע?
מה יהיה מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו?
" הוא רק הדביקות בו יתברך"
"והיינו שישתדל לידבק בו יתברך בכח מעשים שתולדתם זה הענין והם הם המצוות".

מבאר לנו המסילת ישרים:

א. יש מטרה משותפת לכל המצוות והיא הדבקות.

ב. כל המצוות הם אמצעי להגיע אל התכלית (עיין הערה 10).

פרק ד. מה הפרוש דבקות ?

10 האם המצוות הם אמצעי או תכלית ?

בדרך ה' שער א' פרק ד מבאר שכל מצווה היא גם אמצעי וגם מטרה:
א. אמצעי לפעול על האדם - דבקות עם הבורא כנ"ל.

ב. מטרה עצם קיום המצווה פועל בעולמות, ולכן גם אם המצווה לא קירבה את האדם לבורא עולם, בכ"ז עשה הרבה. (למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו, גמ' ר"ה טז.)

באהבה עולם (רבה) אנו מבקשים פעמים על לימוד תורה וקיום המצוות:

א. אבינו אב הרחמן. המרחם. רחם עלינו. ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל. לשמע. ללמד וללמד. לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

ב. והאר עינינו בתורתך. ודבק לבנו במצותיך. ויחד ללבנו לאהבה וליראה את שמך. למען לא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד:

הבקשה הראשונה היא על קיום המצווה, והבקשה השנייה שהמצוות יפעלו עלינו.

לסיכום: המצוות הם גם אמצעי וגם תכלית.

למדנו שתכלית האדם היא דבקות. אך מהי דבקות?
מצאנו בתורה בעוד מקום את המילה דבקות:
"עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" (בראשית, ב, כג).
מה הפירוש ודבק באשתו? דבקות פירושו מקושר, שהבעל יהיה תמיד קשור רק לאשתו ולא לאחרת.

וכך כתב הרמב"ן על בראשית פרק ב פסוק כד
"והנכון בעיני, כי הבהמה והחיה אין להם דבקות בנקבותיהן, אבל יבא הזכר על איזה נקבה שימצא,
וילכו להם, ומפני זה אמר הכתוב, בעבור שנקבת האדם היתה עצם מעצמיו ובשר מבשרו, ודבק בה,
והיתה בחיקו כבשרו, ויחפוץ בה להיותה תמיד עמו".

שאלה: דבקות זהו קשר, אך האם קשר של יראה או של אהבה?

הח"ח בספרו אהבת חסד בפתיחה כתב:
"החילוק בין אהבה לדבקות הוא: דאהבה נקרא אפילו כשמתעורר בלבו האהבה ה' לפרקים,
משא"כ דבקות מקרי אם האהבה תקועה בליבו תמיד,
ועל ידי זה נדבק נפשו לה', וכן כתב הרמב"ן - ¹¹".

בחובת הלבבות (שער עשירי פרק א) כתב:
לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו (דברים ל כ),
וטעם הדביקה - האהבה הנאמנה והלב השלם בה.

**סיכום: א. דבקות פירושו קשר תמידי.
ב. איזה קשר? קשר של אהבה.
ג. כלפי שנים אדם חייב בדבקות: לה' ולאשתו.**

ומצאנו כמה מקורות שתכלית כל המצוות אהבת ה':

אבן עזרא דברים ה' יח

"ושרש כל המצוות עד שיאהב את השם בכל נפשו וידבק בו"

ספר העקרים - מאמר שלישי פרק לז

"והיתה האהבה אל הש"י תכלית כל התורה לפי שהיא תמשיך אהבת הש"י אליו על הדרך שכתבנו"

המפרש על הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ב' כתב: ולא ניתנו כל המצוות אלא שנגיע בהם לזו
המדריגה (אהבת ה').

¹¹ רמב"ן על דברים פרק יא פסוק כב

ויתכן שתכלול הדביקה לומר שתהיה זוכר השם ואהבתו תמיד לא תפרד מחשבתך ממנו בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, עד שיהיו דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו, ולבו איננו עמהם, אבל הוא לפני ה' ויתכן באנשי המעלה הזאת שתהיה נפשם גם בחייהם צרורה בצרור החיים, כי הם בעצמם מעון לשכינה.

פרק ה. מה מטרת הנישואין?

הפועל דביקות מופיע בתורה רק כלפי בורא עולם וכלפי אשתו.
מה למדנו מכך?

באה התורה ולימדה אותנו. אם אתה רוצה לדעת לאן צריך להגיע הקשר שלך עם בורא עולם, צא ולמד מה רצון התורה שיגיע הקשר שלך עם אשתך, לפי זה תדע לאן צריכים להביא אותך כל המצוות.

נמצא שאהבת אשתו היא אמצעי ללימוד על אהבת ה'.
האריך בזה בספר הנפלא הבית היהודי לרב טאובר פרק ה' ע"ש.

נצא ללמוד מהי אשה? מיהו יהודי?
מה תפקיד האדם בעולמו? מה תפקיד האדם כלפי אשתו?
ונראה שיש הקבלות בהרבה מאוד דברים
ואין לך מקום ללמוד את נושא אהבת ה' יותר טוב מאשר בבית היהודי.

בהצלחה!

פרק ו. מי אתה יהודי? - חידוש נפלא!

התורה מספרת לנו כיצד נוצרה האשה:

בראשית פרק ב

"וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרִדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מֵעֲצֵי הַיָּרְדֵן וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה: וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְאַהֶּן אֶל הָאָדָם: וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עֵצִים מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת:"

ספר ראשית חכמה - שער הקדושה - פרק ששה עשר

"ונראה מתוך הלשון שצריך לכוון שכשם שגוף האדם נשלם מחסרונו דהיינו הצלע אשר לוקח מהאדם בהזדווגו, כן נשמתו גם כן חסרה מפני שגם כן הנשמות כאשר נאצלות מלמעלה הם נאצלות זכר ונקבה, כדפי' בזוהר בענין בת פלוני לפלוני ולמטה הם נפרדות, ונמצא שבזווג הם משתלמין הנשמות זכר בנקבה, וכן במציאות גופם כדפי' והיינו נפשא חד וגופא חד, שכשם שיש אחדות בגוף כן בנפש. והקדמה זו מוכרחת ואמתית בלי שום פקפוק".

זוהר חלק א דף פה/ב

וכד נשמתין נפקין זכר ונוקבא כחדא נפקין, לבתר כיון דנחתי, מתפרשין דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, וקב"ה מזווג לון לבתר, ולא אתייהיב זווגא לאחרא אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון, לחברא לון כדקא יאות, זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט, בגין דאתחבר נפש בנפש כמה דהווי מעקרא, דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא בר נש שלים כדקא יאות.

היכן מרומז בתורה שאיש ואשתו הם נשמה אחת?

1. עֲרֹת אַחֵי אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדַתְךָ הוּא פִירוּשׁ: כִּיצַד תִּגְלֶה אֶת עֲרוֹת אַחֵי אָבִיךָ? אִם תִּבּוֹא עַל אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִשְׁמַת אַחִיךָ.

2. עֲרֹת אִשְׁתְּ אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אָבִיךָ הוּא: (ויקרא יח) פִירוּשׁ: לִמָּה לֹא תִבּוֹא עַל אִשְׁתְּ אָבִיךָ? כִּי זֶה עֲרוֹת אָבִיךָ, הִיּוֹת וְהֵם נִשְׁמַת אַחַת.

3. במשכן היה לכל קרש שני אדנים מתחתיו,

שאלה: האם ראינו אדם שעושה לרגל אחת שתי נעלים?

מדוע חתכו את הקרש לשנים ועשו לו שני אדנים?

ועוד שבצד מזרח של המשכן שם היו קרשים בודדים ולא מחוברים לכל הקרשים היה לכל קרש רק אדן אחד? (והסברה הפוכה שהרי שכל הקרשים מחוברים הם פחות נופלים ומדוע דווקא לקרשים המחברים עשו שני אדנים?)

המשכן הוא רמז ליהודי, כל יהודי הוא קרש אחד, שירד למטה לעולם הזה חתכו את נשמתו לשניים, חצי נשמה אצלו וחצי אצלו, וזהו שני אדנים תחת הקרש האחד.¹²

למדנו שהאשה היא חלק שהופרד מנשמתו של הבעל.

דע, זהו משל אליך, היודע אתה מי אתה?

¹² ולמעלה היו כל הקרשים משולבים זה מסמל שבשורש הנשמות כל ישראל הם אחד, וזה יסוד ואהבת לרעך כמוך. (אבל הקרשים שבמזרח שלא היו מחוברים לכל הקרשים אינם מסמלים על עם ישראל לכן לא היה להם שני אדנים).

בברכת אלוקי נשמה אתה אומר "אלוקי נשמה שנתת בי אתה נפחת בי" ככתוב (בראשית פרק ב) ויִצָּר יְלֹדֵי אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאָפִיו נְשַׁמַּת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה.

כתב הרמב"ן (בראשית פרק ב פסוק ז)

ויפח באפיו נשמת חיים ירמוז לנו הכתוב הזה מעלת הנפש יסודה וסודה, כי הזכיר בה שם מלא, ואמר כי הוא נפח באפיו נשמת חיים, להודיע כי לא באה בו מן היסודות כאשר רמז בנפש התנועה (לעיל א כ), גם לא בהשתלשלות מן השכלים הנבדלים, אבל היא רוח השם הגדול, מפיו דעת ותבונה, כי הנופח באפי אחר מנשמתו יתן בו וזהו שנאמר (איוב לב ח) ונשמת שדי תבינם:

אמרו חז"ל "מאן דנפח מדיליה נפח" - פירוש: מי שנופח בדבר משלו נופח. וכוונת חז"ל לומר שנשמת יהודי היא חלק אלוק ממעל. חלק מבורא עולם. וכן כתוב בתורה "פי חלק ילוד עמו" (דברים לב ט) עם ישראל הם חלק מה',

אתה יהודי יקר חלק מנשמתו של בורא עולם שהפריד ממנו.

נמצא שיצירת האשה היא דוגמת יצירת האדם.

סיכום:

- א. איש ואשתו הם לא רק גוף אחד אלא גם נשמה אחת, שירדו לעולם התחלקה נשמתם, וכשמזדווגים מתחברת הנשמה.**
- ב. נשמת היהודי היא חלק מה' יתברך שהפריד ממנו.**
- ג. יצירת האשה היא כעין משל ליצירת האדם.**

פרק ז. מדוע הדבקות (אהבה) היא תכלית עבודת האדם ?

כתב הרמח"ל (ספר דעת תבונות - א - מב):

איבעית אימא סברא, הנשמה אינה אלא חלק אלוה ממעל, הנה אין תשוקתה ודאי אלא לשוב ולדבק במקורה ולהשיגו, כטבע כל עלול החושק לעילתו, ואין מנוחתה אלא כשתשיג את זה.

פירוש: איבעית אימא סברא - אחרי שאדם יודע שהוא חלק אלוה ממעל בסברה פשוטה הוא מבין שכל תכליתו זה הדבקות. הנשמה אינה אלא חלק אלוה ממעל - זה מה שכתבנו בפרק הקודם שנשמת היהודי היא חלק מה' יתברך, בדיוק כמו שהאשה היא חלק מהבעל. הנה אין תשוקתה ודאי אלא לשוב ולדבק במקורה ולהשיגו כטבע כל עלול החושק לעילתו - מסביר הרמח"ל שמצוות הדבקות מטרתה לתת לנשמה לחזור לאותו מקור שממנו יצאה, להחזיר את הבריאה לאחדות עם ה'. הנשמה מטבעה רוצה לשוב ולהדבק בה', אלא שברא ה' את המסך ושמו גוף שהוא מונע מהאדם להרגיש את תשוקת הנשמה, כלשון המסילת ישרים פרק א: ואמנם ראוי לו שתהיה כל פנייתו רק לבורא יתברך, ושלא יהיה לו שום תכלית אחר בכל מעשה שיעשה אם קטן ואם גדול אלא להתקרב אליו יתברך ולשוב כל המחיצות המפסיקות בינו לבין קונו, הן הנה כל עניני החומריות והתלוי בהם, עד שימשך אחריו יתברך ממש כברזל אחר אבן השואבת.

אומר ה' ליהודי: אני הפרדתי חלק ממני ושמתי אותו בך, מבקש אני ממך תחבר בחזרה את מה שהפרדתי.

כיצד תחבר? על ידי שתאהב את ה' יתברך כמו שציונו ואהבת את ה' אלוהיך, על ידי זה תתחבר בחזרה לאביך שמשם הגעת.

וכך תקרא את קריאת שמע : שמע יהודי ה' אלוהינו הוא אחד כל מהותו אחדות, וממילא תפקידך להתחבר אליו להתאחד עמו. כיצד? ואהבת את ה' אלוהיך - ע"י שתאהב את ה' תיצור אחדות.

ספר העקרים - מאמר שלישי פרק לה

"עד שיצדק עליהם יחד גדר האהבה - כי האהבה היא התאחד דבר הנאהב עם האוהב והתדבקם יחד דבוק שכלי בשלמות".

סיכום:

**תפקיד האדם לחבר את מה שה' הפריד.
החיבור נעשה על ידי אהבת ה' יתברך.**

פרק ח. אהבת אשתו היא תכלית היצירה .

הערה: פרק זה חשוב ביותר - יש לקוראו כמה וכמה פעמים .

נתבונן ונראה שיש עוד השוואות נפלאות בין הדבקות באישה לבין הדבקות בה' :

אומר ה' יתברך לכל יהודי :

אני יצרתי פירוד. הפרדתי חלק ממך ושמתי אותו אצל אשתך, מבקש אני ממך למלא תפקיד בעולם, ומהו תפקידך?

להכיר את מה שאני הפרדתי – תיצור אתה בעצמך אדם.

כיצד יכול האדם להכיר שני חלקי נשמה שנפרדו?
באה התורה ואמרה "ודבק באשתו"- **תאהב את אשתך**,
אהבה שביניכם יוצרת חיבור בין הנשמות להיות אחד.

**יש כאן נשמה אחת שחולקה לשתיים.
תפקיד האדם לאהוב את אשתו,
אהבה יוצרת חיבור, ובוהא הדבר על שלימותו.**

חתם סופר (במהדורות חדשות מכת"י גטין צ.)

"ואומר כי דביקות הזיווג היא קשירת נפשם העליונה, שהרי כן נבראו תחילה, גוף אחד דו פרצופין, ולא היה להם כי אם רוח אחד וגם אחר הפרדם היה כן ורוח אלוקים שופע על שניהם כאחד, והוא דביקות אהבתם האמתי.

**כתוב כאן יסוד גדול מאוד:
לא מספיק להתחתן בשביל לאחד את הנשמות,
צריך לאהוב אהבה גמורה-דבקות, רק כך מתאחדות הנשמות.
וכל חייו מוטל עליו לעבוד לאהוב את אשתו בשביל להתאחד.**

בא נראה את כל הדברים שלמדנו כתובים בתורה הקדושה:

"וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים זֶה הַפָּעַם עָצָם יַעֲצָמוּ וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לָזָאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי יִמְאִישׁ לִקְוֹזָה זֹאת: עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", (בראשית, ב, כג)

כתוב בתורה כי סיבת הנישואין היא שהאישה הופרדה מהאיש. וקשה:

- א. מעולם לא ראיתי שאשתי הופרדה ממני?
- ב. מה יעזרו הנישואין לענין שהאשה הופרדה ממני?
- ג. מהו והיו לבשר אחד?

תשובה: התורה מגלה לכל יהודי דע לך אשתך היא חלק ממך אצל אדם הראשון זה היה גם חלק מגופו¹³ ואצל שאר הדורות זה חלק מנשמתם, תפקיד האדם ליצור דבר שלם לחזור לאחד, לכן מה

¹³ מדוע עשה ה' הפרדה גם בגופים? כדי שגם טבע הגוף ירצה להתאחד עם אשה, ומכאן מקור התאוה, וזה ניתן מאדם הראשון לכל צאצאיו.

תעשה תתחתן עם הנשמה שלך, אבל זה לא מספיק אלא צריך גם ודבק באשתו, תאהב אותו אהבה עזה עד למאוד, ואז תזכה והיו לבשר אחד, על ידי אהבה שבנכם אתם אחד ממש.

על כן- בגלל שתפקידך לחבר את הפירודים שה' יצר, לכן תלך להתחתן תאהב את אשתך אהבה תמידית, ובזה יהיה הכול אחד.

עכשיו נבין למה נקראה אהבה בתורה **דבקות** ?

אהבה בגימטריא כמו "אחד",

כמו שכתב בראשית חכמה:

"וזה סוד אהבה בגימטריא אחד, שהאוהב מתאחד באהוב ממש, בענין ונפשו קשורה בנפשו, ולכן סמוך ואהבת לאחד".

כאשר נשמה של יהודי אוהבת נשמה של יהודי אחר הם נהיים נשמה אחת, כמו שכתוב על יעקוב אבינו שאהב את מאוד את בנימין "נפשו קשורה בנפשו" (בראשית מד ל) הנפשות התחברו, כך אדם שאוהב את אשתו הנשמות נדבקות וכאשר יצא מהגוף הגשמי, **ידבקו** הנשמות להיות אחד, ובזה בא הדבר על תיקונו.

רמז נוסף: אהבה ועוד אהבה = 26 שזה שם ה' ולכן: "זכו- שכינה ביניהם".
כאשר יש אהבה בין שנים, יש כאן נשמה אחת שלימה, ואז באה שכינה לשרות.
ה' הוא אחד ושוכן במי שהוא אחד ולכן נקרא בשם –"שלום".

**כמה נפלא לראות כי תפקיד האדם כלפי בוראו,
הוא בדיוק כמו תפקיד האדם כלפי אשתו.¹⁴**

סיכום:

א. איש ואשתו נוצרו מחלק אחד ותפקידם להתחבר.

ב. בדיוק כשם שהאדם והשי"ת הם חלק אחד שהופרדו ותפקיד האדם להתחבר.

ג. ומה מחבר - אהבה.

ד. לשם מה אדם מתחתן? בשביל להיות שלם – אחד .

לסיכום:

למדנו מכאן פירוש נפלא מה הסיבה לנישואין:

אין הנישואין רק אמצעי לקנות קנינים, אלא הם בעצמם תכלית.

תפקיד האדם בעולמו הוא לחבר את הפירודים שה' יצר, והדבק המחבר הוא האהבה.

¹⁴ בעשרת הדיברות בדיברה השנייה

בצד ימין היה כתוב לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני

ובצד שמאל היה כתוב לא תנאף

מה הקשר ביניהם?

לא תנאף פירושו שלאשה לא יהיה קשר עם איש נוסף חוץ מבעלה שכל אהבתה תהיה רק לבעל,

לא יהיה לך פירושו שלא תאמין שיש עוד כוח שיכול לתת לך שפע חוץ מה' יתברך.

והשורש אחד: כל קשר עם נותן נוסף הורס את הקשר עם האחד שאיתו צריכים להתאחד.

וכך כתב החזו"א במכתבו לאברך בשנה הראשונה:
ושמח את אשתו אשר לקח, חובה, כיצד משמחה? טבע שלה להתענג על חינה בעיניו, ואליו עיניה
נשואות, עליו להשתדל להראות אהבה וקירוב בריבוי שיחה וריצוי, ומה שאמרו אל תרבה שיחה עם
האשה, באינו צריך לריצוי מדבר, ולא בשנה ראשונה **שצריך להשתדלות ההתאחדות שזה כוונה**
היצירה - והיו לבשר אחד.

מלמד אותנו החזו"א שמה מטרת ושמח את אשתו וכן כל שאר הדברים שבין איש לאשתו, התאחדות,
שזה כוונת היצירה דהינו תכלית כל בריאת איש ואשה נפרדים היה בשביל שיצליחו הם על ידי מעשיהם
להגיע לאחדות הראשונה, **לא מספיק זה שהתחתנו, זה היה רק התחלה**, בשביל להתאחד צריך הרבה
אהבה ביניהם, וזה משיגים ע"י שמשמחה, משוחח עימה ועוד.¹⁵

**לסיכום: כשאדם מתחתן הוא רק מתחיל את עבודת האחדות,
וככל שאוהב את אשתו יותר כך גדלה האחדות.**

¹⁵. ניתן לומר לפי זה דבר נחמד: כל דבר שאדם קונה הוא עושה קנין אחד וקונה אותו, לדוגמא: אדם קונה עבד עברי הוא נותן כסף ובזה העבד שלו,
מדוע אדם שרוצה לשאת אשה צריך שני קנינים: 1. קידושין (כסף או שטר) 2. נישואין (חופה), למה לא מספיק קנין אחד?
באו לומר ליהודי: על תחשוב שבזה שהתחתנת סיימת את עבודת האחדות, צריך עדין נישואין (חופת יחוד) להתאחד ולהתאחד כל החיים.
וכן אדם שרוצה להתאחד עם ה' יתברך, לא מספיק שיש לו אמונה בה' (שזה בחינת ארוסין ככתוב וארסתיך לי באמונה) אלא צריך נישואין-אהבת ה'.

פרק ט. למה צריך להתאחד פעמים?

שאלה: לשם מה נתן לנו הקב"ה שני תפקידים להתאחד

א. עם הקב"ה.

ב. עם אשתו.

מדוע לא מספיק שכל תפקידנו יהיה להתאחד עם ה' יתברך?

תשובה:

כדי שאדם יגיע לדבקות – אהבת ה',

חייב הוא כלי גשמי להבין מה זה אהבה.

בפרקים הבאים נלמד כיצד אהבת אשתו מביאה לאהבת ה'.

הידיעה כי העבודה בבית תעזור אח"כ בעבודת ה', מוסיפה חשק ורצון להשקיע.

לסיכום: כדי להגיע לדבקות – אהבת ה', צריך כלי גשמי להבין מה זה אהבה.

נספח:

כתב הקהילות יעקוב (אגרות קודש): אשר כידוע עיקר תאוות האשה בעולמה הוא:

שיהיה לה בעל האוהב אותה וכשהיא רואה שזה אינו, כמעט שקרוב לפקוח נפש מרוב צער ויגון על

היותה גלמודה כאלמנות חיות. (נראה כוונתו שגם אם יש לאשה בעל שעוזר הרבה וכדומה אם אינה

מרגישה שבעלה אוהב אותה, חסר לה העיקר.)

על דרך זה נראה לומר:

עיקר רצון הבורא יתברך מיהודי הוא:

שיהיה לו לב מלא אהבת הבורא יתברך

ואפילו אם עושה הרבה מצוות עם אין לו אהבת הבורא

חסר לו את עיקר רצון הבורא ממנו.

ספר דברים פרק ל' יט

העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ

החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך:

במה תלוי הכול?

לאהבה את ידוד אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו

כי הוא חייך וארך ימך לשבת על האדמה אשר נשבע ידוד לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם:

פרק י. אהבת אשתו מלמדת את הלב מהי אהבה .

כמה טוב לעבוד על אהבת אשתו.

אחרי שזיכה אותנו ה' להבין שאהבת ה' היא תכליתנו עלי אדמות נוכל להבין עד כמה מטיב לנו ה' שנתן לנו מצווה לאהוב את האשה, שכן אדם חייב לפתח רגשות אהבה בליבו. אין לאדם אפשרות מיידית לאהוב את ה'. אדם חייב תחילה לאהוב דבר גשמי ואח"כ יוכל לעלות לאהוב דבר רוחני.

ואם תראה אדם שדילג על השלב של אהבה גשמית, דע שהוא יהיה חייב להעצר, או שבאיזה שהוא שלב, הוא יתחיל לדמיין שהוא אוהב. אבל אהבת אמת חייבת להתחיל מהבסיס מדבר גשמי, בלשון הספרים זה נקרא שמן המורגש יגיע למושכל.

וכן כתב בראשית חכמה - שער האהבה - פרק רביעי

"כתב ה"ר יצחק דמן עכו עליו השלום שמי שלא חשק לאשה הוא דומה לחמור ופחות ממנו, והטעם כי מהמרגש צריך שיבחין העבודה האלהית כדפירשנו."

וכך כתב ר' איזיק שר (כתב יד) "מידת אהבה אינה מפותחת אצלנו כראוי... אבל יש לדעת שכל שלימות האדם נקנית רק על ידי מידה זו, ואהבת את ה' אלוקיך, ואהבת לרעך כמוך, הן שתי מצוות הכוללות כל התורה כולה, וע"י האהבה שבין איש לאשתו מקיים האדם מצוות ואהבת לרעך כמוך בשלמותה¹⁶, ויוכל להגיע לקיום מצוות אהבת ה' ע"י פיתוח האהבה בענין האישיות.

וכן מצאנו יסוד זה בספר החינוך לגבי הכרת הטוב מצווה לג.

"מצות כיבוד אב ואם... משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמל חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה שזו מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים. ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנתו, וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא שהוא סבתו וסבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאויר העולם וספק צרכו כל ימיו והעמידו על מתכנתו ושלמות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת, שאלולי הנפש שחננו האל, יהיה כסוס כפרד אין הבין, ויעריך במחשבתו כמה וכמה ראוי להזהר בעבודתו ברוך הוא".

לפני הנישואין רכישת מידת הכרת הטוב היא בעיקר בהכרת הטוב להורים.

אחרי הנישואין בעיקר בהכרת הטוב לאשה.

אחרי שקובע את המידה בנפשו יוכל לעלות ממנה לעבודת הקל¹⁷.

כאשר אדם משקיע באהבת אשתו (והכול כלול בזה : להקשיב, לעזור, לפרגן, ועוד) יידע שלא בזבז את הזמן ח"ו, אלא – קנה בנפשו מידת הכרת הטוב או מידת אהבה, ובעז"ה יוכל אח"כ עם מידה זו לאהוב את ה' יתברך¹⁸.

¹⁶ בעז"ה יתבאר בהמשך מדוע לא מספיק לקנות קניני אהבה רק על ידי אהבת ישראל, מדוע חייבים דווקא לאהוב את אשתו?

¹⁷ ואין הכוונה שעד שלא הצליח לקבוע בנפשו לגמרי לא יעבוד בכלל על מצוות אהבת ה', אלא שתמיד יהיה חסר לו. ראה עד כמה חשובה מידת הכרת הטוב שכל חיי האדם בעוה"ז הם מסביב למצווה זו.

¹⁸ בברכה שביעית של שבע ברכות מברכים "אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדווה אהבה ואחוה שלום ורעות". יש לשאול: א. למה מודים על אהבה ואחוה בתוך ברכות הנישואין? ב. מדוע מכניסים את החתן והכלה באמצע ההודיה על רגשות השמחה?

פרק י"א. מדוע ואהבת לרעך כמוך זוהי כל התורה כולה?

שבת דף לא/א

"שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור".

רש"י: עלך סני לחברך לא תעביד – ריעך וריע אציק אל תעזוב (משלי כז) זה הקדוש ברוך הוא, אל תעזוב על דבריו שהרי עליך שנאו שיעבור חזירך על דברך¹⁹, לשון אחר חזירך ממך, כגון גזלה גנבה ניאוף ורוב המלות.

מדוע "ואהבת לרעך כמוך" לפי הלל זוהי כל התורה כולה?
כיצד יתכן וזוהי כל התורה כולה? הרי יש עוד מצוות בתורה?

אלא כאשר אדם קונה אהבת ישראל הוא קונה את מידת האהבה, ובזה יכול אח"כ לאהוב את ה' שזוהי כל התורה כולה.

יתכן וזה כוונת רש"י ריעך זה הקדוש ברוך הוא, שאם תתרגל לא לצער אף אדם גם את ה' לא תרצה לצער.

יהי רצון שנזכה כולנו לעבוד ולהתיגע ולרצות מאוד לזכות לאהוב את נשותינו כגופינו. ומשם נמשיך ונעלה לאהבת כל עם ישראל ונזכה להגיע לאהבת ה' יתברך שמו.

לסיכום : בשביל שאדם יוכל לאהוב את ה' יתברך, עליו לקנות רגשי אהבה, וזה קונה באהבת אשתו.

וכך אמר להם הקב"ה לישראל:

בני אהובי כלום חסרתי דבר שאבקש מכם ומה אני מבקש מכם?
אלא שתהיו אוהבין זה את זה, ותהיו מכבדין זה את זה, ותהיו יראים זה מזה.
(תנא דבי אליהו רבה פרק כח)

כותב ר' איזיק שר (כתב יד) "וכן אני אומר במי שאין לו אשה שהוא בעל מום ואין לו שם אדם שלם, זהו מפני שחסר לו הרגשה הנפשית בעניני החיים כמו אהבה ואחוה שלום ורעות, שכל אלו הענינים נבראו ביחד עם יצירת האשה... וכך טבע חיי איש ואשתו בהשתלמות רגשים אלו",
למדנו מדבריו שבחיי הנישואין קונה האדם את הרגשות.

לכן מודים לה' בתוך ברכות הנישואין שברא אהבה ואחוה שכן בריאה זו נבראה כראוי רק בנישואין, לכן מכניסים חתן וכלה באמצע שכן קנינים אלו נקנים ע"י מציעות של חתן וכלה.

¹⁹ ישנה שאלה ידועה למה הלל דיבר בלשון שלילית ולא אמר בלשון חיובית ואהבת לרעך כמוך?

מתרץ הרב שלום ארוש שליט"א בספרו שערי בתורה (פרק שני עמוד 49): שהלל התכוין לדבר שבני אדם מאוד לא אוהבים שעושים להם ומהו? כאשר כופרים בטובות שלך, שאתה עושה טובה למישהוא מאוד קשה לך שהוא לא מכיר לך טובה, כך גם הדבר שה' רוצה הוא דבר אחד פשוט אל תהיה כפוי טובה נתתי לך חיים בריאות תכיר טובה תגיד תודה רבה ותזכור את הטובה הזאת. ובהכרת הטוב תלויה כל האהבה שבין איש לאשתו ובין אדם לה' יתברך כמו שנלמד.

פרק יב. ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה.

ספרא פרשת קדושים פרק ד
ואהבת לרעך כמוך רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה.
בן עזאי אומר זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה.

שאלה:

א. מה כוונת ר' עקיבא ש "ואהבת זה כלל גדול בתורה"?
כלל פירושו שיש הרבה פרטים ויש כלל אחד שכולל את כולם,

לדוגמא:

משנה מסכת פסחים פרק ו

כָּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל מְלָאכָה שְׁאֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אֵינָהּ דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת.
שְׁחִיטָה שְׂאֵי אֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת:
ר' עקיבא אמר כלל שכולל את כל המלאכות.

א. מה הפרטים של ואהבת לרעך כמוך?

ב. עוד נתבונן הלל אמר שואהבת זוהי כל התורה כולה²⁰. ר"ע לא אמר כהלל שואהבת זה כל התורה,
אלא אמר שואהבת זה כלל גדול, מה ההבדל בין מה שאמר ר' עקיבא למה שאמר הלל?

ג. (יומא ט/ב) אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה
בו שנאת חנם.

אם היו עוסקים (עוסקים פירושו שלא עושים קצת אלא הרבה כמו עסק) בגמילות חסדים,
מדוע כל כך נורא שיש שנאת חנם, עד שחרב בית המקדש בגלל כך?

ד. ממשיכה הגמרא ביומא:

"ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים".
מדוע כל כך חמור שנאת חנם עד ששקולה יותר מכל ג' העבירות החמורות שיהרג ואל יעבור?

ה. לכאורה כשם ששנאת חנם יותר חמורה מג' העבירות,
כך בצד החיובי מצוות אהבת ישראל יותר חשובה מג' עמודי העולם,
וכן מצאנו שאמרו חז"ל שהשלום שקול כנגד הכול²¹,
מדוע אהבת ישראל חשובה מכולם?

נראה שאפשר לומר באור בדבר:

כתב חובת הלבבות (שער חשבון נפש פרק ג חשבון כא):

ראוי לך אחי שתבין, כי רוב הענין המכוון במצוות שהם בגופים ובאברים, הוא להעיר על המצוות אשר
תהינה בלבבות ובמצפונים, מפני שעליהם משען העבודה והן שורש התורה, כמו שכתוב את ה'
אלוקיך תירא אותו תעבוד, ואמר כי קרוב אליך וכ"ו, מה ה' וכ"ו.

²⁰ הלל ודאי לא התכוין לומר שואהבת לרעך כמוך זה כל התורה שהרי יש גם בין אדם למקום, אלא כוונתו שע"י ואהבת נגיע לכלל התורה כמו שפירשנו לעיל.
²¹ ספר חרדים - פרק ז

על דרך כי הא דאמרו רז"ל כשישראל בשלום זה עם זה אין שטן נוגע בהם, שנאמר חבור עצבים אפרים הנח לו, ושכינתו אינה מסתלקת מביניהם אפילו הם עובדים
עבודה זרה, זהו פירוש ומי ישיבנו, כלומר אין שום עוון יכול לגרום סילוק שכינתו מעליהם דוגמת דור אחאב שאף על פי שהיו ישראל עובדים עבודה זרה, לפי שהיה
ביניהם שלום, כשהיו יורדים למלחמה היו נוצחין. וכשאינן שלום ביניהם נופלים, אף על פי שהם צדיקים כדורו של דוד (עפ"י מד"ר בראשית לח, ו):

דהינו כתוב כאן יסוד גדול מאוד שלא ידוע להרבה אנשים,
רוב המצוות מטרתם לבנות לך לב – רחמנא ליבא בעי.

וכן כתב הר"ן (דרוש ו) כי המעשים הטובים אין תכלית כוונתם שיעשו הדברים, אלא כוונת הלב בהם (להכין על ידם לב טוב).

בפרשת קדושים (ויקרא פרק יט) יש רשימה של מצוות בין אדם לחברו:

1. לא תכלה פאת שדה לקצר ולקט קצירך לא תלקט:
2. וכרמך לא תעולל ופרט פרמך לא תלקט לפני ולגר מעזב אתם.3. לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו:
4. לא תעשק את רעך ולא תגזל
5. לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר:
6. לא תקלל חרש
7. ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני ידוד:
8. לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול
9. בצדק תשפט עמיתך:
10. לא תלך רכיל בעמיתך
11. לא תעמד על דם רעך אני ידוד:
12. לא תשנא את אחיך בלבבך
13. הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא:
14. לא תקם ולא תטר את בני עמך

איזה לב רוצה ה' יתברך שנבנה מכל הלאווים האלה?

בא ר"ע ואמר לנו שלא תחשוב שהמטרה של התורה שרק לא תעשה את רשימת הלאווים, רצון התורה לבנות אותך לבנות לך לב, שמה יהיה בלב ואהבת לרעך כמוך, **זה התכלית של מצוות בין אדם לחברו לבנות לב מלא באהבת ישראל.**

לכן אחרי שהתורה כתבה את הלאווים הנ"ל כתבה מצווה ואהבת לרעך כמוך אני ה' – זה התכלית של הכול.

זה הכלל שכולל בתוכו את כל הפרטים, כל הלאווים הם פרטים, הם בבחינת עצות, ואהבת זה התכלית זה הכלל שהכול בו²².

נמצא דבר נפלא:

כשם שבבין אדם למקום למדנו לעיל שכל המצוות הם רק עצות והתכלית של הכול זה אהבת ה' יתברך, כך בבין אדם לחברו כל הלאווים והעשים הם בחינת עצות שיזכה אדם להגיע לאהוב את כל עם ישראל.

סיכום:

תכלית מצוות בין אדם לחבירו – אהבת ישראל.

תכלית מצוות בין אדם למקום – אהבת הבורא.

תכלית הכול – אחד.

שאלנו לעיל:

מה ההבדל בין מה שאמר ר' עקיבא שאהבת ישראל זה כלל גדול בתורה, לבין מה שהלל אמר זה כל התורה כולה?

הלל בא להוסיף על ר' עקיבא,

²² לפי זה יתכן לומר: שבשמים האדם שנחשב גדול יותר, זה לא מי שעשה הכי הרבה מצוות בין אדם לחבירו, אלא מי שהלב שלו הכי אוהב את עם ישראל. אדם שיפנים את זה יבין כמה חשוב לא רק לעשות מצוות בין אדם לחבירו אלא גם הרבה ללמוד על אהבת ישראל, שהרי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

ר' עקיבא אמר שאהבת ישראל זה תכלית בין אדם לחבירו,
בא הלל ואמר אהבת ישראל מביא לתכלית כל התורה כולה.

הכיצד?

הרי אהבת ישראל זה רק בין אדם לחברו ולא בין אדם למקום?

עיין לעיל פרק י"א מה שבארנו, ניתן להוסיף עוד באור:

מדוע ניזכר בתורה ואהבת לרעך? לא כתוב ואהבת לחברך, ואהבת לעם ישראל, מהו לרעך?

ראיתי בשם הפחד יצחק: שרע מלשון רעוע ושבור, כמו שתרועה פירושה קולות קצרים שבורים.
הפסוק בתהילים (פרק ב) אומר: תִּרְעַם בְּשִׁבְט בְּרִזָּל כְּכֹלֵי יוֹצֵר תִּנְפָצִים.
כתב המלבי"ם: "תרועם, תנפצם - רוע הוא שנבקע הדבר גם בהיותו מחובר עדיין, כמו שן רועה,
ונפוץ היא הכתתה לגמרי עד שיתפרדו ויתנפצו חלקיו זה מזה".

אהבת ישראל בנויה מחמת שאדם יודע שהם באמת שורש אחד, שהתרועע-נשבר והתחלק כאן בעוה"ז.
כמו שכתב בעל התניא פרק לב
"הרי זו דרך ישרה וקלה לבא לידי קיום מצות ואהבת לרעך כמוך לכל נפש מישראל למגדול ועד קטן...
בשגם שכולן מתאימות ואב א' לכולנה ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה'
אחד רק שהגופים מחולקים".
לפי זה ברור שאהבת ישראל הגדולה ביותר שאדם צריך זה לאשתו, שהיא ממש רעיתו-חלק מנשמתו.

הלל אומר לגר אם תצליח להבין שחבירך ואתה זה לא שנים אלא זה שורש אחד לכולכם,
ולכן תאהב את השני כמו שאתה אוהב את עצמך, גם את ה' יתברך תאהב אהבה עצומה שכן אתה והבורא
הם גם יחידה אחת וכשם שאהבת את חבירך מחמת שאתם שורש אחד, כם גם תאהב את ה' מחמת שאתם
שורש אחד, זה מה שאומר רש"י רעך זה הקב"ה, גם הקב"ה הוא רעך-חלק ממך שנחלקת ממנו.

סיכום:

**ר' עקיבא אמר שאהבת ישראל תכלית בין אדם לחברו
הלל הוסיף שאהבת ישראל יכול להביא את האדם
לתכלית כל התורה אהבת הבורא.
שיכיר שכולם בשורש – אחד.**

פרק י"ג. מהי מידת השלום.

הרבה דברים ביהדות מסימים בשלום, כגון: קדיש, ברהמ"ז, שמונה עשרה, ששה סדרי משנה ועוד. מהי מידה זאת שכל כך הרבה מתפללים עליה?

פנחס קיבל מתנה: הנני נותן לו את בריתי שלום, מה קיבל פנחס?
כתוב בספורנו: שלא ימות.

באור: שלום פירושו לקחת שני ניגודים לעשות מהם אחד גמור, עושה שלום במרומיו - ה' לוקח את האש והמים ויוצר מהם דבר אחד שמים. הגוף והנשמה הם שני ניגודים, ה' נתן לפנחס מתנה והגוף עשה שלום עם הנשמה, וכך פנחס לו מת אלא עלה עם גופו לשמים.

איש ואשה הם שני ניגודים שהם חיים באיחוד גמור-אהבה אחווה שלום ורעות = זה שלום. לא כמו שאנשים חושבים ששלום פירושו רק חוסר מריבה, זה אמנם מצב שבו אין שלום בכלל, אבל שלום מלא הכוונה שיש אהבה גמורה בין שניים.

שאלה: היכן בתפילה אדם מתפלל שיזכה לאהוב את אשתו אהבה גמורה?
תשובה: כל פעם שמבקשים על שלום.

אגרת התשובה לרבנו יונה

וְחַיֵּב אָדָם לְדַרְשׁ טוֹב לְעִמּוֹ וְחַבְרָיו בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹהֵב וְדוֹרֵשׁ טוֹב לְנַפְשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְאַהֲבַת לְרֵעֵךְ כְּמוֹךָ. וְאַמְרוּ חֲכָמִים זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, "וְאַהֲבַת לְרֵעֵךְ כְּמוֹךָ" זֶה כָּלֵל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׁלוֹם מְקַיְּמִין יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. וְאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, שֶׁקוֹל הַשְּׁלוֹם כְּנֹגֵד הַפֶּל. וְעַל כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה, עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַפֶּל. וְתַפְלַת הַצְּבוּר נִשְׁמַעַת, כְּשֶׁהֵן בְּשְׁלוֹם, וְכָל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה מְבִיאוֹת לְיַדֵּי שְׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר, וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם. וְיִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁלוֹם הֵם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַכְּם בְּשְׁלוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁלוֹם מְחַזֵּיק כָּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם. עַל כֵּן נִקְרָאת כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל "שׁוֹלְמִית", וְאַמּוֹת הָעוֹלָם נִקְרָאוּ "שׁוֹנֵא שְׁלוֹם", שֶׁנֶּאֱמַר, עִם שׁוֹנֵא שְׁלוֹם: (המעונין לראות עוד במעלת השלום יעיין בשמירת הלשון שער הזכירה פרק י"א)

למה השלום שקול כנגד הכול?

מפני ששלום פירושו אהבת ישראל,

ואהבת ישראל היא המטרה של כל מצוות בין אדם לחברו,

והיא המביאה לאהבת ה' יתברך שזה כל מטרת המצוות.

פרק י"ד. האמצעים לקנות את אהבת אשתו הם קנינים לקנות את אהבת ה':

בפרק זה נלמד כי אהבת ה' ואהבת אשתו דומים לא רק במטרה, אלא גם בדרך קנינם.

א.הכרת הטוב.

מה הדרך הגדולה ביותר להגיע לאהבת אשתו?

הכרת טובה על כל החסד שהיא עושה עימו.

כלשון הגמ' "דיינו שמגדלות את בנינו ומצילות אותנו מן החטא".

גדר הכרת הטוב הוא: שאדם זוכר את כל הדברים הטובים שעשו בשבילו, ומרגיש צורך גדול לחפש מתי אוכל להחזיר טובה על כל מה שעשו למעני.

וכמו שכתב הקהילות יעקוב באגרת: "וכן האהבה מצד הכרת הטוב, שיצייר בדעתו אילו לא היה משיג אשה בשום אופן והיה נשאר גלמוד כמה צער למכאוביו היה לו מזה ועל ידי אשתו הוא מסודר בחיים שלו, וענין הכרת הטוב הוא גדול לאין שיעור".

לפי הזוהר²³ אדם חייב להכיר טובה לאשתו על כך שרק בזכות אשתו השכינה שורה עימו.

מהי הדרך להגיע לאהבת ה'? הכרת הטוב.

אדם המכיר בטובות שה' עושה עימו וזוכר אותם תמיד, אוהבו ומתדבק בו.

(עיין מכתב מאליהו ח"א עמ' 50, חובת הלבבות שער הבחינה, חובת האדם בעולמו ח"א עבודת ה' מתוך אהבה).

דע! דרך הכרת הטוב היא הדרך הטובה ביותר להגיע לאהבת ה' ולאהבת אשתו, והיא עיקר תפקיד האדם בעולם.²⁴

למה אשה צריכה מחמאות?

נתבונן ונראה כי ה' ברא את האשה כך שהבעל יהיה צריך ללמוד את מידת הכרת הטוב.

יתכן וחשבת לעצמך, מדוע ברא ה' את האשה עם צורך במחמאות ודברי שבח מבעלה על מעשיה?

מדוע בחורה רווקה יכולה להסתדר יופי כמה ימים ללא מחמאות, ואשה נשואה חייבת כל יום?

התשובה נפלאה: ה' רצה לעזור לך להשריש בליבך את ההרגל להכיר טובה, שתתרגל להתבונן בטובות

שעשו עימך. לכן ה' יצר אשה הצריכה שיכירו בדברים הטובים שהיא עושה.

בעל שלא מחמיא לאשתו, וממלא את הצורך שלה במחמאות, שלום הבית שלהם מתערער.

כך האדם מתרגל להודות ולהכיר טובה.

²³ . דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא, (שהרי כל אדם צריך להמצא זכר ונקבה) 1. בגין לאתקפא מהימנותא, (כדי לחזק את אמונתו בהקב"ה) למדנו: יסוד נפלא שעל ידי האשה האדם זוכה לאמונה. 2. וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין (כשיש לו אשה אין השכינה נפרדת ממנו לעולמים). ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא שכינתא אתפרשא מניה? (ואם תאמר מי שיוצא לדרך שאין אשתו עימו האם השכינה נפרדת ממנו?) תא חזי האי מאן דנפיק לארחא, יסדר צלותיה קמי קב"ה, בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה, (מי שצריך לצאת לדרך יסדר תפילתו לפני ה' כדי להמשיך עליו שכינה ממרום) ... דהא שכינתא אזדווגת בהדיה, (שהרי השכינה מתחברת עימו) בגין דישתכח דכר ונוקבא (כדי שתמיד יהיה זכר ונקיבה), ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא, ולא מתפרשא מניה עד דיתוב לביתיה. בשעתא דעאל לביתיה בעא להדתא דביתיהו (בשעה שחוזר האדם לביתו צריך לשמח את אשתו בשמחת היחוד), בגין דביתיהו גרמא ליה ההוא זווגא עלאה, (לפי שאשתו גרמה לו את התחברות השכינה עימו).

²⁴ התפילה הגדולה ביותר היא "יהא שמא רבא מבורך לעולם ולעלמי עלמיא" מה מבקשים שם? שכולם יודו לה' על כל מה שנתן להם ובזה יתברך שמו, זהו הדבר הגדול ביותר שיש שכולם יודו לו - שזה נובע מהכרת הטוב.

האדם צריך להכיר לאשתו טובה על שהיא מרגילה אותו להתלמד במידת הכרת הטוב. (במקום להרגיש "למה היא כל הזמן צריכה מחמאות"? דע כי ה' נתן לך כלי טוב להגיע לתכלית שלך. כל מחמאה ומחמאה שנאמרת מהלב מקנה לאדם עוד קנין במידה הנפלאה של הכרת הטוב).
האט חשבת פעם על הרציון הנפלא הזה?

ב. נושא בעול. למה אשה מספרת לבעלה את כל מה שעבר עליה?

אחת ממידותיו של ה' היא: "נושא בעול".
נושא בעול פירושו מרגיש את הכאב של השני.
נשיאה בעול גורמת לחיבור.
ספר שמות פרק ב
וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבְרָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים
מִן הָעֶבְרָה: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אֲבֹתָם אֶת יַעֲקֹב וְאֶת יִצְחָק וְאֶת לֵאמֹר: וַיִּרְא
אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹהִים.

מהו וידע אלוקים? כותב רש"י: נתן עליהם לב.
ידיעה בלשון הקודש ענינה חיבור (בראשית פרק ד וידע אדם עוד את אשתו)
להיכן שידיעתו של האדם מגעת שם הוא נמצא.

ספר שמות פרק ב
וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מִשֶּׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיִּרְא בְּסִבְלָתָם וַיִּרְא אִישׁ מִצְרַיִם מִפֶּה אִישׁ עֲבָרֵי מֵאֶחָיו:
רש"י: וירא בסבלותם - (ב"ר) נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם.

מדוע נבחר משה להיות מנהיג לעם ישראל? כי הוא היה חי את הכאב שלהם.
"וכפי מה שאדם חושב על חברו וזוכרו ויודע אותו כך הוא מדובק ומחובר אליו"
(ר' ירוחם דעת חכמה ח"ב עמוד ח).

הרב שמחה כהן שליט"א בספרו הבית היהודי (חלק ב' עמוד 210) כותב דבר יסודי מאוד:
כאשר אישה מספרת לבעלה כי כואב לה הראש, הבעל מטבעו אומר לה: לכי לנוח. והאשה אינה מרוצה.
מדוע? גם היא יודעת שאפשר ללכת לנוח סיבת הסיפור לא הייתה על מנת לקבל עצות. **אלא על מנת
שישתתפו בצערה.**

למה ברא ה' כך את האישה? כדי לחזק את החיבור, כמו שלמדנו למעלה שעל ידי שנותן ליבו בכאבה
וצערה הוא יודע אותה ומתדבק בה. ראה הערה ²⁵.

וכך באהבת ה'
מסילת ישרים פרק יט: הנה החסיד כזה (חסיד זה מי שרוצה לאהוב ולשמח את ה'), מלבר העבודה שהוא עובד
במעשה מצוותיו על הכוונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן,
מצד מה שזוה גורם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאווה לגאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם
יתברך. והוא מה שכתב התדב"א: "כל חכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמתו, ומתאנח על כבודו

²⁵ אומר ר' ירוחם זצ"ל (שם) ויוצא מדברינו כלל גדול באהבת הבריות שהתחלה של אהבה היא ידיעה לידע את חברו, וידיעה אין זה דבר מן החוץ אלא בגדר עצמיות, שהוא מתדבק ונמצא אתו. ונמצא הבחינה על אהבה הוא אם חברו נמצא איתו במחשבתו, שהאחר תופס מקום במחשבתו ולבו, ואין העיקר בזה שעושה מעשים בשביל חברו, אלא שיהיה מציאות כזה שזוכר את חברו... והבן כמה נפלאה לפי דברינו מחשבה קלה שהאדם חושב אודות חברו, ואיזה עסק נכבד הוא לזכור את חברו, שעוסק הוא בסוד ההתדבקות והידיעה, שזה יסוד כל התורה כולה.

של הקב"ה כו', כל ימיו, ומתאוה ומיצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש ולישועה שתצמח בקרוב ולכינוס גליות, זוכה לרוח הקודש בדבריו וכו', ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל והשבת כבוד שמים לעילוי.

אהבת ה' יתברך קונים על ידי שאדם כואב את כאבו של בורא עולם מצטער בצער ומתפלל על כך, זה ענין כל הברכות בשמונה עשרה על גאולת ישראל - תקע בשופר, השיבה שופטנו, ולירושלים, צמח דוד, רצה ועוד.

ג. ושמח.

התורה מצווה לנו מצות "ושמח את אשתו".
למה?

התורה, מקור לימוד תכונות האדם, יודעת שבשביל שלום בית צריך דבר אחד - **להפיש לשמח**, בזה תלוי הכול.²⁶

הבאור בזה: שמחה נובעת מחמת שאדם שמח בחלקו, שנאה נובעת מחמת קנאה, הפך השמחה בחלקו. השורש לאהבה: לשמוח בחלקו, להסתכל בעין טובה על מה שכן עושים על המעלות הטובות ולשבח.

וכן בעבודת ה':

אם שמחים במתנות (גשמיות ורוחניות) שה' נותן לנו, במצוות שהוא מזכה אותנו, אז אוהבים את ה'. נמצא שהשמחה היא שורש לאהבת ה'.

כתוב במכתב מאלהו ח"א קונטרס החסד: שנתנה לשני גורמת לאהוב אותו. האם באמת כל נתנה עזרה שאדם עוזר בבית גורמת לו לאהוב את אשתו? עם יש ושמח.

פירוש: עם עושים את העזרה בשביל לגרום **נחת רוח** לשני אז זה מביא אהבה.

מתי מצוות מביאים לאהבת ה'?

כמו שאנו רואים כי מי שעוזר לאשתו, לא בהכרח נהיה אוהב אותה. כך גם לא כל מי שמקיים מצוות נהיה אוהב ה'.

אם אדם עוזר לאשתו כדי שאשתו תהיה שמחה שיהיה לה טוב אז העזרה מביאה לידי אהבה. אם מחפשים לשמח את ה', מקיימים מצוות בשביל לעשות נחת רוח ולשמח את הבורא יתברך - אז המצוות מגבירות את אהבת ה'.

כיצד משמחים את האשה?

כתב החזו"א: "כיצד משמחה? טבע שלה להתענג על חינה בעיניו, ואליו עיניה נשואות". מסביר הרב פרידלנדר זצ"ל (חוברת וידעת כי שלום אהלך) שהאישה מצפה תמיד לאישור מצד בעלה שהיא עזר כנגדו לשביעות רצונו, ושהיא מוצאת חן בעיניו, זה הדבר שגורם לה עונג, ממילא אם הוא רוצה לשמחה עליו להגיד לה יום יום, כמה הוא מרוצה ממנה, כמה מעשי ידיה עוזרים לו וכמה הוא אוהב אותה.

²⁶ היכן מבקשים על שמחה בשמונה עשרה?

בברכת שים שלום מבקשים: "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך" כיצד זוכים לאור פניו של ה'?

כתוב בנפש החיים שער א' פרק ז' (ומקורו מהזוהר) שאם אדם שמח (מאיר פנים) ה' כנגדו מאיר לו פנים כמו שכתוב ה' צילך.

נמצא שבברכה זו אנו מבקשים שנהיה שמחים ואז נזכה לאור פניו של ה'. כי באור פניך נתת לנו את כל השפע (7 מתנות כנגד 7 ספירות).

יש הבדל בין חיוב הכרת הטוב למצוות ושמח, בהכרת הטוב מספיק שאדם חושב ומתבונן בדברים, במצוות ושמח חובה על האדם להוציא את הדברים מפיו.

גם השי"ת רוצה לשמוע מיהודי כל יום הודיה על מה שנתן לו. טוב להודות לה'...להגיד בבוקר חסדך...כי שמחתי ה' בפעליך... מה גדלו מעשיך ה' ... בואו שערי בתורה חצרותיו בתהילה הודו לו ברכו שמו, פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה קה.

וכך כתב בזוהר הקדוש פרשת בא דף מא בתרגום מתוק מדבש :
חובה על האיש לספר תמיד לפני הקב"ה ולפרסם כל נס פרטי מכל אותם הנסים שעשה עימו הקב"ה בפרטות ולהודות עליהם, ואם תאמר למה הוא חוב על האדם לספר נסי הקב"ה והרי הקב"ה יודע הכל - כל מה שהיה וכל מה שיהיה למה צריך הפרסום הזה לפני הקב"ה כל מה שהוא עשה והוא יודע?
(כ"א פאה, א' מספיק אתה על כן צריך להוציא בפה)
אלא ודאי צריך האדם לפרסם הנסים ולספר לפני הקב"ה כל מה שעשה עמו לפי שכל אותם דיבורים עולים למעלה וכל המוני מלאכי מעלה מתקבצים ורואים אותם והם מודים ומשבחים לפני הקב"ה ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה, ועוד ע"י סיפור הנסים שעשה עמו הקב"ה גורם להאיר את הספירות העליונות עתה באותם ההארות שהאירו לו בשעת הנס.

דיבור יוצר חיבור

ממשיך החזון"א באיגרתו: עליו להשתדל להראות אהבה וקירוב בריבוי שיחה וריצוי. ומה שאמרו אל תרבה שיחה עם האישה? באינו צריך לריצוי מדבר, ולא בשנה ראשונה שצריך להשתדלות ההתאחדות. ע"כ.

למדנו מדבריו שעצם השיחה עם האישה גורמת קירבה וחיבור. צריך להעיר: שדיבור יוצר חיבור בעיקר שמעוניינים ורוצים בחיבור, וכן שמדברים בנחת וללא לחץ.

ובאהבת ה':

מסילת ישרים (פרק יט) והנה ענין האהבה הוא שיהיה האדם חושק ומתאנה ממש אל קרבתו יתברך...עד שיהיה לו הזכרת שמו יתברך ודיבור בתהלותיו והעסק בדברי תורתו ואלהותו יתברך שעשוע וענג ממש, כמי שאוהב את אשת נעוריו ... אשר אפלו הדיבור בם יהיה לו לנחת ומענוג, וכענין הפתוב (ירמיה לא), "כי מדי דברי בו זכור אפגנו עוד".

מי שזוכה לדבר יום יום בהתבודדו בשפתו ממש עם ה' יתברך, יודע מה הפרוש שהדיבור וההודיה לה' יתברך יהיה לו לשעשוע ועונג ממש. אחד מהדברים שיוצרים אהבת ה' גדולה מאוד-זה לדבר עם ה' יום יום בשפתו ממש.

לסיכום :

בכלים לקניית אהבת אשתו, ניתן אח"כ לקנות את אהבת ה':
1.הכרת הטוב 2.נושא בעול 3.לחפש לשמח. 4.לעזור מחמת רצון לעשות נחת לשני. 5.אמירת השבחים בפה. 6.דיבור יוצר חיבור.

פרק ט"ו : כיצד אדם אוהב את אשתו אהבה שאינה תלויה בדבר ?

יש באהבת ה' אהבה התלויה בדבר ואהבה שאינה תלויה בדבר.
(עיינן באריכות בספר בלבבי משכן אבנה חלק א' ו חלק ב' פרק כב.)

אהבה התלויה בדבר: מחמת הכרת הטוב. אדם רואה כמה ה' מטיב עימו, ומחמת זה אוהב אותו מאוד.

אהבה שאינה תלויה בדבר: מחמת החיבור לה'. כאשר מכיר שה' הוא אביו וחלק מעצמותו. אדם אוהב את עצמו ומחמת זה אוהב גם את הבורא.

כמו שכתב בספר התניא - חלק ראשון - פרק מד

אך אחת היא אהבה הכלולה מכל בחי' ומדרגות אהבה רבה ואהבת עולם והיא שוה לכל נפש מישראל וירושה לנו מאבותינו. והיינו מ"ש הזהר ע"פ נפשי אויתיך בלילה וגו' דירחים לקב"ה רחימותא דנפשא ורוחא כמה דאתדבקו אילין בגופא וגופא רחים לון וכו'. וז"ש נפשי אויתיך כלומר מפני שאתה ה' נפשי וחיי האמיתים לכך אויתיך פי' שאני מתאוה ותאב לך כאדם המתאוה לחיי נפשו וכשהוא חלש ומעונה מתאוה ותאב שתשוב נפשו אליו וכן כשהוא הולך לישן מתאוה וחפץ שתשוב נפשו אליו כשיעור משנתו כך אני מתאוה ותאב לאור א"ס ב"ה חיי החיים האמיתיים להמשיכו בקרבי ע"י עסק התורה בהקיצתי משנתי בלילה דאורייתא וקב"ה כולא חד.

וכן לגבי האשה:

אהבה התלויה בדבר: מחמת הכרת הטוב כנ"ל.

אהבה שאינה תלויה בדבר: אדם שמצליח להפנים לליבו, כי אשתו היא חלק ממנו ממש, עצם מעצמו ובשר מבשרו. כשם שאדם אוהב את עצמו ללא תנאים כך גם אוהב את אשתו ללא תנאים זוהי אהבה שאינה תלויה בדבר והיא אהבה שהופכת אותם לגמרי להיות אחד.
(האריכו בזה בספר דע את ביתך פרק א, וכן בהקדמת ר' שמעון שקופ לשערי יושר).

לפי זה נתרץ שאלה ששאלנו לעיל:

מדוע בשביל לקנות את אהבת ה' צריך דווקא לאהוב את אשתו, למה לא נסתפק באהבת ישראל?
תשובה: רק באהבת אשתו אדם יכול לאהוב אותה מחמת שהיא ממש עצמותו וחלק ממנו, כך באהבת ה' צריך להגיע להרגשה שה' הוא חלק ממני ומחמת זה לאהוב אותו.

נוסיף ונאמר: רק אדם שהצליח להפנים בדבר מוחשי ומורגש שהוא חלק מעצמותו, יוכל להפנים שגם ה' יתברך שאינו מוחשי, הוא חלק מעצמותו.

לסכום: אדם שאוהב את אשתו:

א. קונה קניני רגשות. ב. מחבר את הנשמה שהופרדה. ג. קונה הרגשה שדבר שנפרד ממני הוא חלק ממני.

כיצד קונים אהבה זו?

לגבי לימוד תורה אמרו חז"ל (פסחים נ:)

"לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

כתב בספר נפש החיים (שער ג - פרק ג מב) "כי באמת כמעט בלתי אפשר לבא תיכף בתחילת קביעת לימודו למדרגת לשמה כראוי, כי העסק בתורה שלא לשמה הוא למדרגה שמתוך כך יוכל לבא למדרגת לשמה, ולכן גם הוא אהוב לפניו יתברך, כמו שבלתי אפשר לעלות מהארץ לעליה אם לא דרך מדרגות הסלם, וכן הוא גם כן בענין המצות על דרך זה".

כך גם לגבי אהבת אשתו אדם לא יכול ישר להגיע לאהבת עצם, אלא מתוך אהבה של הכרת הטוב, יוכל לבוא לאהבה של אהבת עצם מעצמי, **אם ישאף וירצה מאוד להגיע לשם**.
וכל חייו (לעולם יעסוק) יוסיף על אהבה התלויה בדבר ומתוך כך יבוא להוסיף באהבת העצם.

עיקר עבודת האדם היא הרצון (27), ההשתוקקות והכיסופים להגיע לדרגה זו של אהבה.
כך כתב החובת הלבבות (28): שבמצוות הלב אין בידי האדם אפשרות להשיגם, אלא שכאשר האדם רוצה נותנים לו מן השמים.

לכן חשוב לקרוא קונטרס זה והדומים לו פעמים רבות, שכן ברגע שאדם לומד וע"י כך רוצה, נותנים לו מן השמים, כמו שלמדנו באבות הלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

עכשיו נבין ביתר שאת מה שהקדמנו בהתחלה שחובה על כל אדם ללמוד תמיד בנושא שלום בית, שכן אין ביכולת האדם להגיע למצב של אוהבה כגופו אלא על ידי מתנת שמים. לכן צריך האדם תמיד לעורר את עצמו להשתוקק לאחד את נשמתו.

כשם שבעבודת ה' כל המצוות מטרתן להביא לדבקות, אך הדבקות תבוא רק כאשר האדם משתוקק לה ומחפשה, כך גם כל מה שהאדם עושה עם אשתו מטרתו להביא לדבקות-אהבה, אך רק כאשר תהיה השתוקקות וחיפוש- יביאו אותו מעשיו אליה.

לסיכום: כיצד אוהב את אשתו אהבה שאינה תלויה בדבר ?

א. על ידי השבה אל הלב כי אשתו היא חלק ממנו, יבוא לאהוב אותה אהבה שאינה תלויה בדבר.

ב. מתוך אהבה התלויה בדבר(הכרת הטוב) יוכל להגיע לאהבת עצם, אם ישאף להגיע לזה .

²⁷ היכן כתוב בתורה שאדם צריך לרצות ?

כותב רבינו יונה בספרו שערי העבודה אות מט : ויחמוד ויכסוף להשיג בעבודה מה שאין ידו משגת ... וכן יעשה בכל מידה ומדה אשר לא השיג אליה ויחמוד ויתאוה אליה ויבחר בה להשיגה מכל כסף וזהב שבעולם ... ועל הבחירה בלבד יקבל שכר **כאילו השיג המידה** אחרי אשר איננו יכול להשיג יותר כי הבחירה **מצוות עשה היא** שנאמר ובחרת בחיים . (מתוך אחת שאלתי עמוד 92)

²⁸ ספר חובות הלבבות - השער השלישי - שער עבודת האלהים - פרק ג

והשישי - כי העבודה, שהיא מן התורה (מצוות מעשיות באברים ובפה) היא ביכולת האדם, כשהוא מכוין בה ומזדמן אליה, איננה נמנעת ממבקשה. אך העבודה, שהיא מן השכל (מצוות הלבבות) לא תיגמר לאדם אלא בכח גדול **ועזר מאת האלהים יתברך, כי יכולת האדם קצרה מהשיגה**, ועל כן אתה רואה דוד, עליו השלום, משיב תמיד התחינה לאל לעזרו עליה ב"אשרי תמימי דרך" (תהלים קיט):

ספר חובות הלבבות - השער השמיני - שער חשבון הנפש - פרק ג חשבון האחד ועשרים -

חשבוננו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה ולהתמיד עליה, וירוף ויחרץ לעשותה עד שתשוב לו למנהג. ואחר כן ישתדל להוסיף על מה שיש ביכלתו, ויכסוף לו בלב, ויעלה אליו במחשבתו, וישאל מהאל לעזרו ולאמצו על יותר ממה שיש ביכלתו מן הידיעה והמעשה בלב ומצפון נאמן. וכשיתמיד על זה, ימציא לו הבורא בקשותיו, ויפתח לו שערי ידיעתו, ויחזק שכלו ואבריו לעמוד במצוותיו אשר למעלה מיכלתו, מדרגה אחר מדרגה, כמו שנאמר (ישעיה מח יז): אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

פרק ט"ז. אמצעים שנתן לנו ה' להגיע לאחדות.

בשביל להגיע לאהבת ה' נתן לנו ה' תרי"ג מצוות שהם אמצעי להגיע אתם לאהבת ה'.
ובשביל להגיע לאהבת אשתו גם נתן לנו ה' אמצעים.

מדוע ברא ה' יופי ?

מדוע ברא ה' בנשים רצון ללבוש בגדים יפים ?
תשובה: כדי לעזור לבעל לאהוב את אשתו, נתן ה' באשה רצון ליופי, ובעל, הנאה מכך, ומתוך כך יאהב אותה, ומתוך אהבה זו יגיע לאהבת עצם.
ולכן מצווה על האשה להתיפות בבגדים יפים בבית ולא בחוץ.
כמו שכתוב במדרש תנחומא (וישלח פרק ה)
ילמדנו רבינו מהו שתצא אשה בעיר של זהב בשבת... רבנן אמרי אף בחול אסור לצאת בהן לר"ה מפני שהעם מסתכלין בה ופגם הוא לאשה שלא נתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה.²⁹
אם אשה היתה מבינה כמה שווה עוד קצת אהבה שיהיה בינה לבין בעלה היתה משקיעה המון בתכשיטים בתוך ביתה.

מדוע יש מצוות עונה ?

(יש כאלה שנגשים למצוות עונה בתור חסד עם אשה שזקוקה לכך, זו טעות לא זו הדרך,
מצוות עונה היא מתנה נפלאה שנתן לנו ה' יתברך כדי להגיע לדבקות)
טעם מצוות עונה הוא: כדי שיהנו זו מזו ויגיעו לדבקות.

וזה לשון רש"י סנהדרין דף נח/ב:

"שלא כדרכה (למה אסור לשמש שלא כדרכה) אין כאן דבק, שמתוך שאינה נהנית בדבר אינה נדבקת עמו".
למדנו שמטרת מצוות עונה להינות בדבר ואז היא נדבקת בו.

(כדאי מאוד לעיין בהקדמת האגלי טל להלכות שבת בעניין למה צריך להנות מלימוד תורה? וכתב שם שמטרת ההנאה כדי להדבק בתורה (ובנותן התורה) והביא ראיה לכך מהרש"י הנ"ל).

מה הקשר בין מצוות פרו ורבו למצוות עונה?

מדוע יצר ה' שמצוות פרו ורבו מתקיימת במצוות עונה?
הרי פרו ורבו מטרתו להביא ילדים, מצוות עונה מטרתה להתאחד, מדוע צריך חיבור.

צריך לדעת דבר חשוב שנכתב בזוהר פעמים רבות:

---

²⁹ בגמרא תענית כג. מסופר על אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל הוה וכי מצטריך עלמא למיטרא הוה משדרי רבנן לגביה ובעי רחמי ואתי מיטרא (כל פעם שהיו צריכים לגשמים היו מבקשים ממנו והיה מתפלל) זימנא חדא איצטריך עלמא למיטרא (פעם אחת היו צריכים העולם מטר) שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעי רחמי דניתי מיטרא (שלחו החכמים זוג תלמידי חכמים לבקש מאבא חלקיה שיבקש מטר) אזול לביתה ולא אשכחוהו אזול בדברא ואשכחוהו (הלכו לביתו ולא מצאו, הלכו למדבר ומצאוהו)... כי מטא למתא נפקא דביתהו לאפיה כי מיקשטא (שהגיע לביתו יצאה אשתו לקראתו שהיא מקושטת)... (שאלו אותו החכמים) מאי טעמא כי מטא מר למתא נפקא דביתהו דמר כי מיקשטא (למה שבאת לביתך יצאה אשתך לקראתך שהיא מקושטת) אמר להו כדי שלא אתן עיני באשה אחרת (אמר להם כדי שלא אתן עיני באשה אחרת).

רואים מכאן כמה החשיבו את התכשיטין בתוך הבית שאפילו אשתו של צדיק כמו אבא חלקיה לבשה תכשיטים לקראת שבעלה בא הביתה.

הקב"ה שורה באדם רק שהוא "דמותו כצלמו" דהינו שהוא אחד אחד פירושו – זכר ונקבה בעלי רצון אחד, אוהבים לגמרי. בשביל להביא ילד לעולם חיבים שה' יבוא ויטיל כאן נשמה

כמו שאמרו רש"י קידושין דף ל/ב

שלשה שותפין הן - מפרש בברייתא במסכת נדה איש מזריע לובן שבו אשה מזרעת אודם שבו והקדוש ברוך הוא נופח בו נשמה מראה עין ושמיעת אוזן ודיבור: כדי שה' יבוא להטיל נשמה חייבים איחוד מלא.

זוהר חלק ג דף פא/א

קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (ש"ב ז כג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא לא אתרעי בהו קודשא בריך הוא, בר בישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד כשמייה... דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים, ומאן דפגים, לא אקרי אחד:) ועל דא קודשא בריך הוא אקרי אחד בשלימו דכלא... ובגיני כך לייתי אחד וישתדל באחד,

קודשא בריך הוא דאיהו אחד ישתדל באחד, דהא לית מלכא משתדל אלא במאי דאתחזי ליה: ובגיני כך כתיב (איוב כג יג) **והוא באחד ומי ישיבנו**, לא שארי קודשא בריך הוא ולא אשתכח אלא באחד באחד, אחד מבעי ליה? אלא במאן דאתתקן בקדושה עלאה למהוי חד, כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אחרא:

ואימתי אקרי בר נש אחד? בשעתא דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש בקדושה עלאה, ואתכוון לאתקדשא:

וכד משתכחי תרוייהו כחד, כדין כלא חד בנפשא ובגופא בנפשא לאדבקא דא בדא ברעותא חדא, ובגופא כמה דאוליפנא, דבר נש דלא נסיב הוא כמאן דאתפליג וכד מתחברין דכר ונוקבא, כדין אתעבידו חד גופא, אשתכח דאינהו חד נפשא וחד גופא, ואקרי בר נש אחד כדין קודשא בריך הוא שארי באחד, ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד, ואלין אקרון בנין דקודשא בריך הוא, כמה דאתמר, ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יהו"ה:

באור: בא וראה, בכל העמים שבעולם לא רוצה הקדוש ברוך הוא, חוץ מעם ישראל, וקורה להם גוי אחד כשמו-שה' הוא אחד, ואחד לא נקרא רק מי שהוא שלם ומי שפגום לא נקרא אחד, ולכן הקב"ה נקרא אחד היות והוא שלם בהכול, ולכן כתוב בפסוק "והוא באחד ומי ישיבנו" שמפסוק זה לומדים כמו שנלמד בהמשך שהקב"ה לא שורה ולא נמצא אלא במי שהוא אחד, כיצד לומדים מהפסוק? בפסוק כתוב "והוא באחד" היה צריך לכתוב והוא אחד? אלא כוונת הפסוק לומר שה' שורה רק במי שנתקן בקדושה להיות אחד ולא במקום אחר³⁰.

ומתי נקרא אדם אחד? בשעה שנמצא זכר ונקיבה, שמתקדשים בקדושה עליונה, ומכוונים להתקדש וכאשר נמצאים שניהם כאחד, בהכול אחד בנפש ובגוף, בנפש-להדבק זה בזה ברצון אחד, בגוף כמו שלמדנו שבן אדם שלא מתחתן הוא כמי שחצוי.³¹

³⁰ מה המשך הפסוק ומי ישיבנו? מבאר בספר חרדים פרק ז: ופירוש מי ישיבנו, על דרך כי הא דאמרו רז"ל כשישראל בשלום זה עם זה אין שטן נוגע בהם, שנאמר חבור עצבים אפרים הנח לו, ושכינתו אינה מסתלקת מביניהם אפילו הם עובדים עבודה זרה, זהו פירוש ומי ישיבנו, כלומר אין שום עוון יכול לגרום סילוק שכינתו מעליהם דוגמת דור אחאב שאף על פי שהיו ישראל עובדים עבודה זרה, לפי שהיה ביניהם שלום, כשהיו יורדים למלחמה היו נוצחין. וכשאין שלום ביניהם נופלים, אף על פי שהם צדיקים כדורו של דוד (עפ"י מד"ר בראשית לח, ו):

³¹ ע' בהקדמה לחוברת שלמדנו מדברי זוהר הללו שעיקר חורבן בית המקדש הוא בגלל שחסר באהבת איש ואשתו שהרי זוהר הגדיר: שה' שורה רק באחד, ואחד זה זכר ונקיבה באהבה, לכן שאין אהבה ביניהם אין ה' שורה בבית המקדש שבבית ושבירושלים.

ובגלל כך יבוא אחד שהוא הקב"ה וישתדל במי שהוא אחד, שהרי אין המלך משתדל רק מי שהוא דומה לו- שהוא אחד כמו הקב"ה,³² וכאשר מתחברים זכר ונקבה אז נעשים גוף אחד, נמצא שהם אחד בנפש ואחד בגוף, ונקרא בן אדם אחד אז הקב"ה שורה בהם שהם אחד ומפקיד רוח של קדושה באותו אחד (רוח של הוולד) והם נקראים בנים של הקב"ה כמו שנאמר ובגלל כך קדושים תהיו כי קדוש אני ה'.

בשביל שיוולד ילד יהודי, בן לה, צריך שה' יבוא לכאן, וה' בא רק למי שהוא "אחד"- כדוגמתו. לכן צריך שיהיה מצוות עונה, בה מתאחדים, ואז ה' מגיע ומשרה שם נשמה.

הנאה ותענוג יוצרים דבקות,

למדנו כי מטרת מצוות עונה ליצור דבקות משום שהנאה יוצרת דבקות-כאשר מישהוא גורם לך הנאה ואתה מכיר שהוא זה שגרם לך את הנאה, אז תאהב אותו אהבה עצומה.

כתב המסילת ישרים בפרק הראשון:

"הנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא".

שאלה: הרי למדנו שאדם נברא להדבק בה' ?

תשובה: דביקות מגיעה רק כאשר יש תענוג, כאשר האדם מתענג על ה' הוא מגיע לדביקות עימו. וכן בעולם הבא נתענג על ה', ונוסיף בכך עוד ועוד דבקות עד אין סוף. כשם שהאדם נדבק בה' על ידי תענוג, כך גם האשה נדבקה לאיש על ידי תענוג.

(ראה כמה גדולה מצוות עונה שהיא כעין תענוג הדבקות בו יתברך, לא לחינם זה היה בקודש הקודשים³³). הנה מצאנו הקבלה נוספת בין אהבת אשתו לאהבת ה'.

³² מבואר בדברי הזוהר: שבשביל שה' ישתדל ויעזור לאדם צריך האדם להיות אחד, ואם לא ה' לא עוזר לו, וזהו שבברכת שים שלום מבקשים אנחנו "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך" לשם מה מוסיפים כולנו כאחד? אלא מתי יברך אותנו ה' באור פניו שזה מביא לכל השפע (תורה חסד צדקה ברכה רחמים חיים שלום) רק כאשר אנחנו בשלום-באחדות. למדנו שמי שרוצה לזכות לשפע אלוקי חייב לדאוג להיות באחדות.

³³ בלעם אומר בברכותיו על עם ישראל (במדבר פרק כג י) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי פמהו. באר רש"י: "ד"א עפר יעקב אין חשבון במצות שהם מקיימין בעפר (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור (ויקרא יט) לא תזרע כלאים. אפר פרה ועפר סוטה וכיוצא בהם: וכתב בגור אריה: ואם תאמר, למה נקט דווקא אלו מצות. יש לומר, דהכי קאמר; שאפילו בעפר, שהוא דבר שפל, הם עושים הרבה מצות. ולפיכך אין ראוי לקלל אותם, דמכל שכן שיש להם מצות בדבר חשוב, אחר שעושים הרבה מצות בדבר שפל כעפר.

לפי זה נראה לומר שהמשך הפסוק "ומספר את רבע ישראל" הוא כך: בלעם עמד כולו מתפעל, ראה את עם ישראל, מדבר שאצלנו כולו תאוה הם עושים ממנו קודש הקודשים, וכן נראה שמצווה זו אולי היא המצווה הגדולה ביותר שיש שכשם שכתב השו"ע (אבן העזר - סימן כג) "אסור להוציא שכבת זרע לבטלה ועון זה חמור מכל עבירות שבתורה". כך להיפך שהדבר בקדושה אין לך מצווה גדולה מזו מכל מצוות שבתורה.

יתבונן האדם כמה התכוונן כהן גדול להכנס לקודש הקודשים ביום כיפור, וקודש הקודשים הוא רק משל לאיש ואשתו הדבוקים יחדיו כמבואר בנפש החיים המובא בפתיחה, יוצא שאיש ואשתו הדבוקים יחדיו זה יותר מכהן גדול הנכנס לקודש הקודשים ביום כיפור,

אלא שבבית המקדש הקדושה נגלית כאן בעוה"ז, ובבית היום לא רואים כמה קדושה יש בזה ורק לעתיד לבוא נראה כמה קדושה היה בזה. יתכן וזה הסיבה שכהן גדול חייב שיהיה לו אשה ביום כיפור, עד כדי כך שלר"י מתקנינים לו אשה אחרית שמא תמות אשתו, משום שאם אין לאדם את הנמשל של קודש הקודשים אין טעם שיעשה את המשל, לכן ללא אשה לא נכנסים לקודש הקודשים.

כיצד אדם מתענג על ה' יתברך?

אדם שמרגיש בכל ליבו כי מה שקורה זה רק מאת ה', ולא כוחי ועוצם ידי עשה לי. ועל כל דבר טוב שיש לו הוא מודה. וחי עם רגש של הכרת הטוב. ממילא כל תענוגותיו הם על ה'. (עיין רד"ק על ישעיהו נ"ח-אז תתענג על ה').

מדוע יש מצווה לשמח את אשתו בשנה ראשונה ³⁴ ?

ת: אדם צריך לאהוב את אשתו ולכן התורה מצווה לו ושמח את אשתו, משום שאם ישמח אותה תהיה אהבה ביניהם, שמחה זה דבק שמחבר בין שנים, התרגום מתרגם שמחה - למחדי מלשון אחדות, השמחה מאחדת.

כמו שראינו לעיל שאם מתענגים מדבר מה, נדבקים אליו. כך גם אם דבר מסוים משמח אותך, אתה נדבק אליו. יתכן וזה גודל החשיבות לשמוח במצוות שכן אם המצוות ישמחו אותך, תידבק בהם ובנותם.

רש"י על דברים פרק כד פסוק ה' ושמח - ישמח את אשתו ותרגומו ויחדי ית אתתיה (וישמח את אשתו) והמתרגם ויחדי עם אתתיה (וישמח עם אשתו) טועה הוא שאין זה תרגום של ושמח אלא של ושמח.

מדוע צריך דווקא שהחתן ישמח את הכלה, מה יהיה חסר אם רק ישמחו ביחד?
כאשר אדם מכיר את נותן התענוג, הוא נדבק אליו, אבל אם התענוג יבוא מאליו ולא על ידי החתן, יהיה חסר בדבקות. וכן בעבודת ה': כשאדם מכיר מי מביא לו את תענוג לימוד התורה, תענוג קיום המצוות ושאר דברים, הוא נדבק בה'. אבל אם לא מכיר או לא מתבונן- לא נדבק בה'.

לסיכום : ה' יתברך ברא הרבה הנאה ותענוג לאיש מאשתו ולהיפך כדי לעזור להם להגיע לאהבת עצם ולהתאחד.

³⁴ דע שבספר חרדים (פרק כ) וכן היה רגיל הגרש"ז אועירבך זצ"ל לומר (מובא בספר חכו ממתקים) שהמצווה לשמח את האשה נוהג לא רק בשנה הראשונה אלא כל חייו, וכל מה שכתוב שנה אחת זה רק לגבי נקי יהיה לביתו, אבל ושמח שכתוב אחרי שנה אחת זה נוהג תמיד.

לכולי עלמא אסור לאדם כל חייו להיות עצוב בביתו, כך כתוב ברמב"ם: הלכות אישות פרק טו (יט) וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז:

י"ז. לקט תפילות.

כפי שלמדנו בפרק י"ד על פי דברי חובת הלבבות, שמצוות שבלב אין לאדם אפשרות להשיגם, אלא כאשר האדם רוצה ומשתוקק נותנים לו מתנה מן השמים, לכן כתבנו כאן כמה תפילות שמעוררות את הרצון, ויהי רצון שיתקבלו תפלותינו.

מתוך הספר ברומו של עולם: (הרב לוגסי שליט"א)

כִּי אִם יִשְׁאַל אָדָם דְּבָר שֶׁהוּא לְשִׁבַח בּוֹרְאוֹ, כְּגוֹן עַל לְמוֹד תּוֹרָה וְשִׁאֵר הַפְּעָלִי שְׁמַיִם, וְשׁוֹפָר עֲלֵיו נִפְשׁוֹ - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ אִף עַל פִּי שְׂאִין בְּיָדוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים.

"הַפֶּל בְּיַדִּי שְׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאֵת שְׁמַיִם", הַפְּנֵנָה שְׁכָל דְּבָר שְׁמִבְקָשִׁים אֵינוֹ בְּטוֹחַ שְׁיִתְקַבֵּל, שֶׁהַפֶּל בְּיַדִּי שְׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאֵת שְׁמַיִם - שְׂאֵם מִבְּקָשׁ יִרְאֵת שְׁמַיִם, בְּנִדְאֵי שְׁיִשְׁיֵג שְׁיִעֲזְרוּ לוֹ לְהִגִּיעַ לְיִרְאֵת שְׁמַיִם. (ספר חסידים)

תפילה נפלאה להכרת הטוב ולאבינו שבשמים

תפילה משותפת לאיש ולאשה לאחר התפילה הזאת.

רבוננו של עולם חוס וחמל עלינו, ותשפיע חסדיך עלינו, ותביא לנו מהרה את משיח צדקנו, ותבנה את בית המקדש במהרה בימינו. ויקוים בנו מקרא שכתוב: "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך" ונזכה כולנו לקיים "ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם, לזור וזור נספר תהלתך".

רבוננו של עולם גילית לנו ברחמיך הרבים על ידי חכמינו זיכרונם לברכה, שהסיבה שנחרב בית מקדשנו הוא לא בגלל שלא למדנו תורה כראוי או לא עסקנו בחסד כראוי, אלא בגלל שלא טהרנו את לבנו מספיק לאהוב את נשותינו היקרות, בנותיך האהובות שנתת לנו ברחמיך הרבים³⁵, לא התבוננו מספיק בכל מה שהן עושות ועשו בעבר למעננו, לא חשנו רגש הכרת הטוב להן, לא שבחנו אותן, ולא הודינו להן על כל דבר טוב שעשו למעננו, ולכן לא אהבנו אותן מספיק³⁶, ומחמת עוון זה נחרב בית המקדש הפנימי שהוא השכינה הקדושה השורה בבית שבו יש אהבה ואחוה שלום ורעות בין איש לאשתו, כדברי חז"ל זכו שכינה בינהם, וממילא נחרב לנו גם המקדש החיצוני הלא הוא בית מקדשך שבציון עירך, ואנחנו עדיין סובלים בגלות המרה ועדין השכינה הקדושה בצער גדול.

והנה אמרו לנו חז"ל (ברכות ו:): המשמח חתן וכלה מה שכרו? רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'.

ריבוננו של עולם אבינו היקר: ומה מי שרק משמח חתן וכלה ובזה הוא רק גורם שהחתן והכלה יאהבו אחד את השני נחשב בעיניך כמי שבונה אחת מחורבות ירושלים, אם תזכני ברחמיך המרובים לאהוב את אשתי שהיא בתך היקרה כמו שכתוב "בנים אתם לה' אלוקיכם", ואתה אוהב אותה מאוד כדכתיב "אהבתי אתכם

³⁵ כמבואר בארוכה בפתיחה, מאמר למה נחרב בית המקדש.

³⁶ מבואר בחוברת זו כמה פעמים, שהדרך לקנות אהבת אשתו זה על ידי שזוכר את כל הטוב שקיבל ממנה, ומכיר לה על כך הכרת הטוב.

אמר ה' ", אזכה שתבוא השכינה לביתנו, וביתנו יהיה בית מקדש קטן, וזה רצונך ככתוב (שמות כט) "לשכני בתוכם" על מנת לשכון בתוכם, וקל וחומר שבזה אזכה לבנות את ירושלים והרבה יותר מזה, שכן בגלל שנאת חינום נחרב בית המקדש ועל ידי אהבת ישראל ובמיוחד אהבת איש את אשתו יבנה בית המקדש במהרה בימינו. אמן.

אבינו היקר אנחנו רוצים לתקן את העוון שלנו, רוצים מאוד שלא נעכב את בנין בית המקדש, שלא תצטרך השכינה הקדושה להמשיך להצטער בגלות, לכן באתי להפיל תחינתי לפניך שתחוס עלינו ותן בליבנו את מידת הכרת הטוב, ונדע כולנו להכיר לנשותינו טובה על כל דבר טוב שהו עושות, ונאמר מחמאות מעומק הלב שישמחו את ליבן, ונזכור את כל הדברים הטובים שהן עושות עמנו, ויהיו על לבנו תמיד.

אנא עזור לנו אבינו מאוד מאוד שנזכה לבנות קצת מחורבות ירושלים עזור לנו לאהוב את נשותינו אהבה עצומה אהבה שאינה תלויה בדבר אהבה שאינה בטלה לעולם, אהבה כמו שאהב יצחק את רבקה כדכתיב (בראשית פרק כד סז) "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רַבֶּקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ", וכמו שאהב יעקוב את רחל כדכתיב (בראשית פרק כט יח) "וַיֵּאָהֲבֵהּ יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וַיֵּאמֶר אֶעֱבְדָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים כְּרָחֵל כִּתְּוָהּ הַקִּטְנָה" "וַיַּעַבְדַּ יַעֲקֹב כְּרָחֵל שִׁבְעַת שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּימִים אַחָדִים כְּבָאֵהֶבְתּוּ אֶתְּוָהּ³⁷" "וַיָּבֵא גַם אֶל רָחֵל וַיֵּאָהֲבֵהּ גַם אֶת רָחֵל מִלְּאָה וַיַּעַבְדַּ עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַת שָׁנִים אַחֲרֹת".

ויקיים בנו במהרה מקרא שכתוב (ירמיה פרק לג י) כה אָמַר יְדֹדָ עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חָרַב הוּא מֵאִין אָדָם וּמֵאִין בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנְּשֻׁמּוֹת מֵאִין אָדָם וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֵמָה: (יא) קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֹחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת יְדֹדָ צְבָאוֹת כִּי טוֹב יְדֹדָ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מְבֹאִים תוֹדָה בֵּית יְדֹדָ כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבְרָאשְׁנָה אָמַר יְדֹדָ: ויהי רצון מלפניך שנזכה לתקן ג' דברים אלו: א. להיות שמח (קול ששון ושמחה), ב. לאהוב את אשתי (קול חתן וכלה). ג. להודות לה' (קול אומרים הודו את ה').

---

37 חזקוני: ויהיו בעיניו כימים אחדים - דבר מועט היה בעיניו לעבוד בשבילה ז' שנים מרוב חיבתו בה, ואילו היה לבן שואל יותר היה יעקב עובד. ד"א לאחר שעבד היו בעיניו כימים אחדים אבל בשעת העבודה היו בעיניו כימים מרובים מתוך אהבתו אותה. מלבים: גם יאמר שאהבתו את רחל לא היה אהבת החשק, שהחושק יום לשנה יחשב לו, כי אהב אותה מצד כשרון מעשיה, לא מצד החשק עד שהשנים היו בעיניו כימים. וע"ז אמר באהבתו אותה, כי אהבת החשק הוא אהבת עצמו, לא אהבת הדבר, אבל אהבת הטוב אוהב את הדבר הטוב, לא את עצמו, וע"ז א באהבתו אותה, שלא היתה אהבה חוזרת, וע"כ היו בעיניו כימים אחדים:

יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו כשם שעזרת ליעקוב אבינו לאהוב את אשתו לאה³⁸, שלא יהיה לו אפילו חסרון קל שבקלים של חוסר אהבה לאשתו כמו שכתבת בתורתך הקדושה "וַיֵּרָא יְדֹד כִּי שְׁנוּאָה לָאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ וַיִּרְחַל עֵקֶבָה... וַתְּהֵר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע יְדֹד כִּי שְׁנוּאָה אֲנֹכִי וַיִּתֵּן לִי גַם אֶת זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁמַעוֹן", כן תעזור גם לי בנך אהובך, אנא עזור לי וטע בליבי אהבה עצומה לאשתי, אהבה שאינה תלויה בדבר, אהבה גמורה ללא חסרון קל שבקלים אהבה של דבקות גמורה כמו שכתבת בתורתך "ודבק באשתו והיו לבשר אחד".

אנא ה' עזרני ברחמיך הרבים שאזכה לאהוב את אשתי ממש כגופי, ובכך אזכה לקיים את מה שכתבת לנו בתורתך הקדושה "ואהבת לרעך כמוך"- כמוך ממש, ומה שציוו לנו חכמינו שיהיה האדם אוהב את אשתו כגופו ממש, אנא בורא עולם תעזור לנו שנזכה לדעת ולהשיב חזק ללבנו עד כמה חשוב בעיניך שנאהב את נשותינו, שנבין שאם שמות השבטים (ראובן שמעון לוי) נקראו על שם שעזרת ליעקוב אבינו ולא אהבנו לאהוב זה את זה סימן שזה דבר גדול בעיניך עד למאוד, ואם שנאת חנם יותר חמורה מהכול, ממילא אהבת האשה אין דבר גדול מזה, וכמו שאמר הלל לגר זוהי כל התורה כולה, וכמו שאמר חז"ל עושה שלום ובורא את הכול שהשלום שקול כנגד הכול, וכן פסק הרמב"ם "היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום", אנא זכנו ברחמיך הרבים שיהיה אהבה ושלום גדול ביננו תמיד, וזכנו שנאמין בכל לבנו שאין דבר יקר בעיניך ושישמח אותך אבינו אב הרחמן יותר מאשר שיהיה אהבה אחווה ורעות בין איש לאשתו.

אבינו היקר כתב החפץ חיים זצ"ל (אהבת ישראל - פרק א) שהטעם ששנאת חנם כל כך חמור בעיניך היות וע"י העון המר הזה של שנאת חנם שעיקרה תלוי בלב, ממשיך האדם על לבו רוח טומאה, ובאשר שהלב הוא העיקר בחיי האדם, ממילא נמשכת על ידו רוח טומאה על כל איברי האדם, ממילא על ידי אהבת ישראל שעיקרה תלוי בלב תמשיך עלינו אבינו רוח קדושה על הלב ומשם ימשך קדושה על כל אברינו ויהיה כל גופינו קדוש אליך ונוכל להללך תמיד כמו שאנו אומרים "אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה", שרק מי שקדוש יכול להלל אותך³⁹, אז אנא רבש"ע על מנת שנוכל לזכות גם אנו להלל אותך ושיהיה כל גופנו קדוש, זכנו לאהוב את נשותינו מכל הלב ושלא ישאר אפילו חסרון קל שבקלים של חוסר אהבה, אלא נאהב את נשותינו כגופנו ממש.

במה נקדם ה', כעל כל אשר גמלנו ברחמיך ורב חסדיו הגדלת עימנו, אשר נתת לנו את תורתך תורת אמת וחיי עולם נטעת בתוכנו. ולימדת אותנו מידות ישרות ומתוקנות, אשר הם גורמות לנו אושר עצום בעוה"ז ובהם ננחל חיי העוה"ב, וכשם שחמלת עלינו, כן תזכנו

³⁸ כל מה שלבן החליף את לאה ורחל, זה היה נסיון שלום בית ליעקוב, שהרי יעקוב אבינו הוא מידת השלום, ככתוב "ויבוא יעקוב שלם" (וע' הערה הבאה). ולכן הוא צריך לעבוד על מידת השלום לקנות אותה, וזה היה על ידי שהתגבר על דבר שאמור לגרום לו חסרון אהבה.

³⁹ לפי דברים אלו נוכל לומר ששתי תפילות שאנו מתפללים שורשם אחד, שהנה בשבת במנחה שזה כנגד יעקוב אבינו אנו מתפללים "אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וברכה שלישית בשמונה עשרה בכל יום אנו אומרים אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה, לפי דברי הח"ח יוצא ששורש שני הדברים אחד, משום שכאשר האדם הוא באחדות שורה על ליבו קדושה והוא נהיה קדוש, וזהו "זכו" שיהיה אחדות בינהם "שכינה בינהם" שהיא הקדושה ששורה במקום שיש אחדות (בלב שיש בו אחדות או בבית שיש בו אחדות).

ברחמיך המרובים, ותחננו בחסדיך הגדולים, ותהיה בעזרנו שנזכה כולנו תמיד לעבוד אותך בשמחה ובטוב לבב, ותתן בליבנו את **מידת הכרת הטוב** - שנדע להודות ולשיר ולשבח על כל הטובות שאתה עושה עימנו יום ויום ערב ובוקר וצהריים, ומתוך כך נזכה לאהוב אותך בכל לבנו נפשנו ומאודנו, ונזכה לקיים את מה שכתבת לנו בתורתך הקדושה שרצונך "שנעבוד אותך בשמחה ובטוב לבב מרוב כול", וכן אמר דוד עבדך "עבדו את ה' בשמחה" חוס וחמול עלינו וזכינו לקיים את זה תמיד, שיהיה יקר בעינינו כל מצווה ומצווה וכל טובה וטובה שאתה עושה עימנו, ונודה לך עליהם, ונהיה אסירי תודה לך, עד שנרגיש שכל חשקנו רק לעשות לך נחת רוח.

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתהיה בעזרנו ותזכנו להאמין בכל לבנו ונפשנו לדברי הגמרא שאומרת שמצוות אהבת ישראל הגדולה ביותר זה לאהוב את אשתו כמו שכתוב בגמרא: (יבמות דף סב/ב) האוהב את שכניו והמקרב את קרוביו ... עליהם הכתוב אומר (ישעיה נח) אז תקרא וה' יענה, ובאר רש"י: לעיל מיניה כתיב ... **ומבשרך לא תתעלם** היינו אוהב את שכניו שהן כקרוביו ומקרב את קרוביו, למדנו מדברי רש"י שהפסוק בישעיה מלמד אותנו שהקרוב קודם לכל אדם, זה לא רק כלפי צדקה וחסד אלא גם לגבי אהבת ישראל, יש דין לאהוב את הקרובים יותר מאשר את שאר עם ישראל, ואין לנו קרוב יותר מאשר נשותינו שהן חלק מנשמתינו, לכן רצונך השם יתברך שנאהב את נשותינו יותר מאשר כל דבר, אנא עזור לנו לקיים מצווה זו ונזכה על ידי זה להבטחת חז"ל "אז תקרא וה' יענה".

ועזרני ה' אלהי, להיות תקיף ואמיץ וחזק בעבודתך תמיד. וזכני להיות תמיד מכיר בכל **טובה וטובה שנותנים לי** בין בבין אדם למקום בין בבין אדם לחברו, ואזכה להיות באהבתך תמיד. ואזכה לאחז בך ולהתדבק בך תמיד. ויקיים בי מקרא שכתוב: "אני לדודי ודודי לי".

שומע תפלה אמר משה לפניך רבונו של עולם! כשהיו בניך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותם, ואמרת לו חייך בכל שעה שיקראו אותי אני אענה אותם, כדכתיב מי כה' אלהינו בכל קראינו אליו. אז אנא אב הרחמן, יהמו ויכמרו מעיך ורחמיך וחנינותיך עלי, ויעלה ויבא זכרוני לפניך לטובה. ורחם עלי ברחמיך הרבים שאזכה לאהוב את אשתי כגופי ממש, ונהיה אנחנו שנינו דבוקים בך תמיד. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

תפילה נפלאה לזכות למידת הכרת הטוב ולשלוט בית

רבונו של עולם חוס וחמל עלינו, ותשפיע חסדיך עלינו, ותביא לנו מהרה את משיח צדקנו, ותבנה את בית המקדש במהרה בימינו. ויקיים בנו מקרא שכתוב: "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך" ונזכה כולנו לקיים "ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נוזה לך לעולם, לדור ודור נספר תהלתך".

והנה רבונו של עולם גילית לנו ברחמיך הרבים על ידי חכמינו זיכרונם לברכה, שהסיבה שנחרב בית מקדשנו הוא לא בגלל שלא למדנו תורה כראוי או לא עסקנו בחסד כראוי, אלא בגלל שלא היה מספיק אהבה בין איש לאשתו, לא התבוננו מספיק בכל מה שעושים ועשו בעבר למעננו, לא חשנו רגש הכרת הטוב, לא שבחנו, ולא הודינו על כל דבר טוב שעשו למעננו, ולכן לא אהבנו מספיק, ומחמת עוון זה נחרב בית המקדש הפנימי שהוא השכינה הקדושה השורה בבית שבו יש אהבה ואחוה שלום ורעות בין איש לאשתו, כדברי חז"ל זכו שכינה ביניהם, וממילא נחרב לנו גם המקדש החיצוני הלא הוא בית מקדשך שבציון עירך, ואנחנו עדיין סובלים בגלות המרה ועדיין השכינה הקדושה בצער גדול.

והנה אמרו לנו חז"ל (ברכות ו:): המשמח חתן וכלה מה שכרו? רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'. ריבונו של עולם אבינו היקר: ומה מי שרק משמח חתן וכלה ובזה הוא רק גורם שהחתן והכלה יאהבו אחד את השני נחשב בעיניך כמי שבונה אחת מחורבות ירושלים, אם תזכנו ברחמיך המרובים לאהבה ביננו, נזכה שתבוא השכינה לביתנו, וביתנו יהיה בית מקדש קטן, וקל וחומר שבזה נזכה לבנות את ירושלים והרבה יותר מזה, שכן בגלל שנאת חינוס נחרב בית המקדש ועל ידי אהבת ישראל ובמיוחד אהבת איש את אשתו יבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן.

אבינו היקר אנחנו רוצים לתקן את העוון שלנו, רוצים מאוד שלא נעכב את בנין בית המקדש, שלא תצטרך השכינה הקדושה להמשיך להצטער בגלות, לכן באתי להפיל תחינתי לפניך שתחוס עלינו ותן בליבנו את מידת הכרת הטוב, ונדע כולנו להכיר טובה על כל דבר טוב, ונאמר בפה, מעומק הלב מחמאות שישמחו, ונזכור את כל הדברים הטובים שעושים עמנו, ויהיו על לבנו תמיד.

אנא עזור לנו אבינו מאוד מאוד שנזכה לבנות קצת מחורבות ירושלים עזור לנו לאהוב אהבה עצומה אהבה שאינה תלויה בדבר אהבה שאינה בטלה לעולם, אהבה כמו שאהב יצחק את רבקה כדכתיב (בראשית פרק כד סז) "וַיִּבְרָא יַצְחָק הָאֱלֹהִים שְׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאֱהָבָהּ", וכמו שאהב יעקוב את רחל כדכתיב (בראשית פרק כט יח) "וַיֵּאֱהָב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וַיֵּאמֶר אֶעֱבְדָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֻרְתֵי הַקַּטְנָה" "וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַת שָׁנִים וַיְהִי בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֶחָדִים בְּאֵהָבָתוֹ אֹתָהּ" "וַיִּבֹא גַם אֶל רַחֵל וַיֵּאֱהָב גַּם אֶת רַחֵל מִלְּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַת שָׁנִים אַחֲרָת".

ויקיים בנו במהרה מקרא שכתוב (ירמיה פרק לג י) כה אמר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יְשֻׁמְעוּ בְּמִקּוֹם הַזֶּה אֲנֹכִי אֲשֶׁר אֲתֵם אֹמְרִים חָרֵב הוּא מָאֵין אֲדָם וּמָאֵין בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנְּשָׁמוֹת מָאֵין אֲדָם וּמָאֵין יוֹשֵׁב וּמָאֵין בְּהֵמָה: (י"א) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אמרים הודו את יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיִדְּוּ צְבָאוֹת כִּי טוֹב יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מִבְּאֵים תוֹדָה בֵּית יְהוָה כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרָאשְׁנָה אָמַר יְהוָה: ויהי רצון מלפניך שנזכה לתקן ג' דברים אלו: א. להיות שמח (קול ששון ושמחה), ב. לאהוב את אשתי (קול חתן וכלה). ג. להודות לה' (קול אומרים הודו את ה').

יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו כשם שעזרת ליעקוב אבינו ולא אהבנו, שלא יהיה לו אפילו חסרון קל שבקלים של חוסר אהבה כמו שכתבת בתורתך הקדושה "וַיֵּרָא יְהוָה לַיָּלֶם וַיִּדְּוּ כִּי שְׁנוּאָה לָאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָה וּרְחֵל עֲקָרָה... וַתֵּהָרַג עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּאמֶר כִּי שְׁמַע יְהוָה כִּי שְׁנוּאָה אֲנֹכִי וַיִּתֵּן לִי גַם אֶת זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁמַעוֹן", כן תעזור גם לנו בנין אהובך, אנא עזור לי וטע בליבי אהבה עצומה, אהבה שאינה תלויה בדבר, אהבה גמורה ללא חסרון קל שבקלים אהבה של דבקות גמורה כמו שכתבת בתורתך "ודבק באשתו והיו לבשר אחד".

אנא ה' עזרני ברחמיך הרבים שאזכה לאהוב ממש כגופי, ובכך אזכה לקיים את מה שכתבת לנו בתורתך הקדושה "ואהבת לרעך כמוך" - כמוך ממש, אנא בורא עולם תעזור לנו שנזכה לדעת ולהשיב חזק ללבנו עד כמה

חשוב בעיניך שנהאב, שנבין שאם שמות השבטים (ראובן שמעון לוי) נקראו על שם שעזרת ליעקוב אבינו ולא אהבנו לאהוב זה את זה סימן שזה דבר גדול בעיניך עד למאוד, ואם שנאת חנים יותר חמורה מהכול, ממילא אהבה אין דבר גדול מזה, וכמו שאמר הלל לגר זוהי כל התורה כולה, וכמו שאמרו חז"ל עושה שלום ובורא את הכול שהשלום שקול כנגד הכול, וכן פסק הרמב"ם "היה לפנינו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם **משום שלום ביתו** שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום", אנא זכנו ברחמיך הרבים שיהיה אהבה ושלום גדול ביננו תמיד, וזכנו שנאמין בכל לבנו שאין דבר יקר בעיניך ושישמח אותך אבינו אב הרחמן יותר מאשר שיהיה אהבה אחווה ורעות ביננו תמיד.

אבינו היקר כתב החפץ חיים זצ"ל (אהבת ישראל - פרק א) שהטעם ששנאת חנים כל כך חמור בעיניך היות וע"י העון המר הזה של שנאת חנם שעיקרה תלוי בלב, ממשיך האדם על לבו רוח טומאה, ובאשר שהלב הוא העיקר בחיי האדם, ממילא נמשכת על ידו רוח טומאה על כל איברי האדם, ממילא על ידי אהבת ישראל שעיקרו תלוי בלב תמשיך עלינו אבינו רוח קדושה על הלב ומשם ימשך קדושה על כל אברינו ויהיה כל גופינו קדוש אליך ונוכל להללך תמיד כמו שאנו אומרים "אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה", שרק מי שקדוש יכול להלל אותך, אז אנא רבש"ע על מנת שנוכל לזכות גם אנו להלל אותך ושיהיה כל גופנו קדוש, זכנו לאהוב מכל הלב ושלא ישאר אפילו חסרון קל שבקלים של חוסר אהבה, אלא נאהב כגופנו ממש.

במה נקדם ה', כעל כל אשר גמלנו ברחמינו ורב חסדיו הגדלת עימנו, אשר נתת לנו את תורתך תורת אמת וחיי עולם נטעת בתוכנו. ולימדת אותנו מיזות ישרות ומתוקנות, אשר הם גורמות לנו אושר עצום בעוה"ז ובהם ננחל חיי העוה"ב, וכשם שחמלת עלינו, כן תזכנו ברחמיך המרובים, ותחננו בחסדיך הגדולים, ותהיה בעזרנו שנזכה כולנו תמיד לעבוד אותך בשמחה ובטוב לבב, ותתן בליבנו את **מידת הכרת הטוב** - שנדע להודות ולשיר ולשבח על כל הטובות שאתה עושה עימנו יום ויום ערב ובוקר וצהרים, ומתוך כך נזכה לאהוב אותך בכל לבנו נפשנו ומאודנו, ונזכה לקיים את מה שכתבת לנו בתורתך הקדושה שרצונך "שנעבוד אותך בשמחה ובטוב לבב מרוב כול", וכן אמר דוד עבדך "עבדו את ה' בשמחה" חוס וחמול עלינו וזכינו לקיים את זה תמיד, שיהיה יקר בעינינו כל מצווה ומצווה וכל טובה וטובה שאתה עושה עימנו, ונודה לך עליהם, ונהיה אסירי תודה לך, עד שנרגיש שכל חשקנו רק לעשות לך נחת רוח.

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתהיה בעזרנו ותזכנו להאמין בכל לבנו ונפשנו לדברי הגמרא שאומרת שמצוות אהבת ישראל הגדולה ביותר זה לאהוב את הקרובים לנו, כמו שכתוב בגמרא: (יבמות דף סב/ב) האוהב את שכניו והמקרב את קרוביו ... עליהם הכתוב אומר (ישעיה נח) אז תקרא וה' יענה, ובאר רש"י: לעיל מינה כתיב ... **ומבשרך לא תתעלם** היינו אוהב את שכניו שהן כקרוביו ומקרב את קרוביו, למדנו מדברי רש"י שהפסוק בישעיה מלמד אותנו שהקרוב קודם לכל אדם, זה לא רק כלפי צדקה וחסד אלא גם לגבי אהבת ישראל, יש דין לאהוב את הקרובים יותר מאשר את שאר עם ישראל, ואין קרוב יותר מאשר איש ואשתו שהן נשמה אחת, אנא עזור לנו לקיים מצווה זו ונזכה על ידי זה להבטחת חז"ל "אז תקרא וה' יענה".

ועזרני ה' אלהי, להיות תקיף ואמיץ וחזק בעבודתך תמיד. וזכני להיות תמיד מכיר **בכל טובה וטובה שנותנים לי** בין בבין אדם למקום בין בבין אדם לחברו, ואזכה להיות באהבתך תמיד. ואזכה לאחז בך ולהתדבק בך תמיד. ויקיים בי מקרא שכתוב: "אני לדודי ודודי לי".

שומע תפלה אמר משה לפניך רבונו של עולם! כשהיו בניך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותם, ואמרת לו חיך בכל שעה שיקראו אותי אני אענה אותם, כדכתיב מי כה' אלהינו בכל קראינו אליו. אז אנא אב הרחמן, יהמו ויכמרו מעיך ורחמיך וחנינותיך עלי, ויעלה ויבא זכרוני לפניך לטובה. ורחם עלי ברחמיך הרבים שאזכה לאהוב כגופנו ממש, ונהיה אנחנו שנינו דבוקים בך תמיד. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

חשיבות הכוונה לכווין לשם שמים במעשים שעושים בבית

והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי – אשר אנכי מצווה אתכם. יש כאן כפל לשון: אם כתוב מצוותי ברור שאני מצווה אתכם? באה התורה לומר איך תקיימו את מצוותי? - שתזכרו בזמן העשייה ש"אנכי מצווה אתכם". וכן בפרשת ציצית: "וזכרתם את כל מצוות ה'" ואז "ועשיתם אותם". "למען תזכרו" ואז "ועשיתם את כל מצותי".

שמנה פרקים להרמב"ם - פרק ה

ודע שזאת המדרגה היא מדרגה עליונה מאד וחמודה, לא ישיגוה אלא מעט מזער ואחר הרגל גדול, וכשתזדמן מציאות האדם שזה ענינו, **אני אומר שהוא למטה מן הנביאים**, רצוני לומר, שישמש כחות נפשו כולם וישים תכליתם ידיעת השם יתברך לבד, **ולא יעשה מעשה קטן או גדול**, ולא ידבר דבר אלא שהפעל הוא או הדבר **ההוא מביא למעלה או למה שמביא אל מעלה**, והוא יחשוב ויסתכל בכל פעל ותנועה, ויראה אם יביא אל התכלית ההיא או לא יביא, ואז יעשהו.

וכבר הזהיר הנביא עליו השלום על זה גם כן ואמר (משלי ג' ו'), "בכל דרכיך דעהו", ופירושו חכמינו, זכרונם לברכה, ואמרו (ברכות ס"ג), דרש בר קפרא איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך "אפילו לדבר עבירה", רצונם לומר, שתשים לפעל ההוא תכלית, והיא האמת, אף על פי שיש בה עבירה מצד אחד:

וכבר כללו חכמינו, זכרונם לברכה, זה הענין כולו בקצרה במלות מועטות, מורה על זה הענין הוראה שלמה מאד עד כשאתה תבחן קוצר המלות איך ספרו זה הענין הגדול והעצום כולו אשר חברו בו חבורים ולא השלימוהו, תדע שנאמר בכח אלהי בלא ספק, והוא אמרם בצואתיהם (אבות פרק ד') "וכל מעשיך יהיו לשם שמים":

כתב הרמב"ם מורה נבוכים פרק נא: (ההערות בסוגרים מהעורך)

"כי אלו הארבעה רצוני לומר האבות ומשה רבנו התבאר בהם מן (שהיה בהם) ההתאחדות בשם. רצוני לומר השגתו ואהבתו, מה (כמו) שהעיד עליו הכתוב, וכן (זכו שהיתה) השגחת השם בהם ובזרעם אחריהם גדולה – והיו עם זה מתעסקים בהנהגת בני אדם והרבות ממון, ומשתדלים במקנה וכבוד. (כיצד יתכן הדבר?)

והוא אצלי ראייה שהם כשהיו עושים המעשים ההם לא היו עושים אותם רק באבריהם לבד, **ולבותם ודעותם לא יסורו מלפני השם**, ויראה לי כי אשר חייב (גרם) היות אלו הארבעה עומדים על תכלית זאת השלמות אצל השם, והשגחתו עליהם מתמדת, ואפילו בעת התעסקם להרבות הממון, רצוני לומר בעת המרעה ועבודת האדמה והנהגת הבית? (שואל הרמב"ם: מה גרם להם להצליח שגם במלאכתם לא יסורו מלפני השם?) היה מפני שתכלית כוונתם היתה בכל המעשים ההם להתקרב אל השם יתברך קרבה גדולה⁴⁰, **כי תכלית כוונתם כל ימי חייהם** – להמציא אומה אשר תדע השם ותעבדהו (כדכתיב) "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", הנה התבאר לך כי כוונת כל השתדלותם היתה לפרסם יחוד השם בעולם ולהישיר בני אדם לאהבתו ומפני זה זכו לזאת המדרגה - כי העסקים ההם היו עבודה גדולה גמורה".

כתוב ברמב"ם חידוש נפלא: כל יהודי יכול בזמן שהוא מלביש את הילדה שלו, או מאכיל את התינוק, שיהיה נחשב לו מעשה זה מצוות קידוש השם גמורה כמו שערך כנס בתל אביב והחזיר המונים בתשובה. כיצד? אם בזמן הלבשת הילדה יחשוב: "מטרתי לגדל ילד כדי שיאמין בבורא עולם ויאהב אותו".

רמב"ם זה ראוי לכל יהודי שמגדל ילדים להחזיקו מול עיניו ולקרוא בו מידי פעם.

זכור! רמב"ם זה מגלה לך במה זכו האבות הקדושים.

מכל הדברים הללו למדנו על חשיבות הכוונה לשם שמים.

⁴⁰ מבואר ברמב"ם: שאדם צריך לשאוף שהוא עושה מצווה לא רק להרויח עוד מצווה, אלא שבזה יזכה להתקרב יותר אל ה' יתברך, להיות יותר טוב ממקודם.

תפילה נפלאה שיאמר האדם בטרם הכנסו הביתה

חלק א: הכרת הטוב⁴¹

אודה לך ה' אלוקי שזכית אותי להיות יהודי, להיות בנך האהוב, ונתת לי את תורתך הקדושה אשר היא נותנת לנו חיים מאושרים בעוה"ז, וטובים לעוה"ב, ואתה עכשיו מזכה אותי מחמת אהבתך הגדולה עלי בזכות עצומה ונפלאה, לעשות חסד עם בניך היקרים, מודה אני לך על כל הדברים הטובים הללו. ויהי רצון שארגיש הכרת הטוב אליך עבור זה.

חלק ב: כוונה לקיים מצוות עשה

א. הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה דאוריתא שכתבת לנו בתורתך הקדושה "ואהבת לרעך כמוך" שמצווה זו גילה לנו ר' עקיבא שהיא כלל גדול בתורה.

ב. ומצוות עשה שכתבת לנו בתורתך "הלכת בדרכיו" שמחמת חשיבות מצווה זו חזרת עליה הרבה פעמים בתורתך הקדושה, והחפץ חיים זצ"ל (אהבת חסד – סוף הפתיחה) גילה לנו שכתבת בתורתך שהדרך לעלות ממעלה למעלה בעבודת ה' היא רק על ידי שנשפר את (והלכת בדרכיו) המידות שלנו.

ג. ומצוות גמילות חסדים שבמצווה זו אתה חפץ כדכתיב: "כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי", ומהו הדבר שאתה חפץ בו? חסד כדכתיב: "כי חסד חפצתי ולא זבח".

שעושה חסד עם ילדים יוסיף:

ד. וזכני לקיים מצוות עשה של קידוש שמך (כמבואר בהקדמה בדברי הרמב"ם) שכוונתי תהיה בגידול הילדים כדי שיתפרסם יחוד שמך בעולם, ולישרם לאהבתך יתברך. שמחמת סיבה זו אהבת את אברהם ככתוב: כי ידעתיו (אהבתיו) למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט.

אדם בבית עובר הרבה נסיונות של אמונה כדי להתכונן לפני:

הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה דאוריתא שכתבת לנו בתורתך הקדושה:

א. אנכי ה' אלוקיך, להאמין שכל מה שקורה בעולם הוא מרצונך ומחפצך.

ב. ומצוות לא יהיה לך שנאמין שאין לאף אחד בבריאה כוח לעשות דבר בלתי רצונך.

ג. וכל זה כלול במצוות שמע ישראל ה' אלוקינו (שנאמין שאתה משגיח).

ד. ה' אחד (שאין לאף כוח ללא רצונך)

ה. ומצוות ואהבת את ה' אלוקיך... בכל מאודך, להאמין שכל מה שקורה לנו הוא הכי טוב שיכול להיות בשבילנו.

חלק ג: צורת קיום המצוות.

ויהי רצון מלפניך שאזכה לקיים מצוות אלו:

א. בשמחה גדולה, כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה, וכתוב פיקודי ה' ישרים משמחי לב.

ב. ואזכה להעריך מאוד את המצוות שאתה מזכה אותי לעשות,

ענני ה' ענני שאזכה להרגיש בכל ליבי ונפשי שכל מצווה היא מתנה נפלאה שאתה מזכה אותי

לעשות, ואזכה לקיים מצוות אלו בהידור כפי רצונך, וכמו שכתבת לנו בתורתך ולעבדו בכל

לבבכם ובכל נפשכם (בכל לבבכם מקימים בהערכה ובשמחה, ובכל נפשכם בריצה)

⁴¹. לפני חלק מהמצוות יש ברכה, טעם הברכה: א. לכוון ב. להודות לה' שזיכהו למצווה (חנוך מצווה ת'ל) היות ועל מצוות שבין אדם להבירו לא תקנו ברכה ראוי לאדם להודות לה' בלשונו.

- ג. ואזכה לעשות מצוות אלו בזריזות כמו שכתוב על אברהם "וימחר אברהם האהלה" ואל הבקר רץ אברהם" וכמו שאמר דוד המלך "דרך מצוותיך ארוץ כי תרחיב ליבי", וזכני שבזה יתרחב ליבי ויחשוק ויחפוץ לעשות מצוותיך.
- ד. וזכני שכל פעולת חסד שתבוא לידי אעשה אותה מיד, ולא אשהה אותה, כמו שאמרו חז"ל עה"פ "ושמרתם את המצוות" מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה (תשהה אותה). ה. וזכני שאחפש כל הזמן אך לעשות יותר נחת רוח לחברי שזוהי שלמות החסד⁴².
- ו. ואזכה במצוות אלו לעשות נחת רוח (שמחה) לפניך⁴³.

חלק ד : ליצור שאיפות

- א. זכני לשאוף מאוד לאהוב כל יהודי .
- ב. זכני לשאוף מאוד לקנות מידת אהבת חסד.
- ג. רבשי"ע זכני שהצליח להפנים לליבי שהדבר הטוב ביותר בשבילי הוא לעשות נחת רוח לפניך.
- ד. אבי היקר זכני שאזכור שהכל ממך, אבא אוהב, העושה הכול לטובתי (44), ולכן אשמח מאוד בכל מה שקורה לי (45), ובזה אקיים מצוות אהבת ה' ודבקות בו, (46) ואעשה לך נחת רוח. (47)
- ח. ויהי נועם ה' אלוקיני עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשי ידינו כוננהו (48) .

קניית אהבת ישראל

- רבונו של עולם טוב ומטיב לכול – נתת לנו את המצוות כדי שנתקן את ליבנו⁴⁹, שזה רצונך, יהי רצון מלפניך שעל ידי מצוות ואהבת לרעך כמוך שאקיים / שקימתי בעזרתך, אזכה ותכנס בליבי עוד אהבה לכל יהודי ויהודי .
- וזכני שיאיר בליבי אור האמת, עד כמה אתה אוהב כל יהודי ויהודי, (50) ומתוך כך גם אוהב כל אחד (51) ואשמח מאוד לעזור לו ולשמחו.
- וזכני להרגיש בכל פעולת חסד שזוהי זכות שאתה מזכה אותי לתת לבנך (52) הגדול, יקר ואהוב לפניך.

42 הגדרה זו של חסד כתב במסילת ישרים פרק יט. ומי שמתרגל לעשות נחת רוח לחבירו יוכל אחר כך לבוא לעשות נחת רוח לאביו שבשמים .

43. שמכוין במצווה לעשות נחת רוח לה' נחשב שעושה מאהבה, בגמילות חסדים יש שמחה מיוחדת לפני ה', היות וה' שמח שמשמחים את בניו (ק"ו ממה שהוא עצוב שבנו אפילו רשע מצטער) (סנהדרין פרק ו משנה ה').

44 אדם שיצליח להפנים לליבו חזק מאוד, שה' אוהב אותו, יבין שלא יתכן וה' יתן ויקרה לו מקרה שלא מועיל לו בצורה הטובה ביותר לתועלת הנצחית שלו.

45. דורשי רשומות היו אומרים: טוב ה' – שאדם זוכר שטוב ה', זה פתרון – לכל .

46 המשך חכמה כותב שכאשר אדם מאמין שה' משגיח ומרגיש כל מה שקורא לו מקיים מצוות דבקות .

47. שאדם מאמין שקורה לו דבר שנראה לעיניו רע, שה' אוהב אותו, והוא עשה את זה לטובתו, הוא עושה המון נחת רוח לפני ה', היות והתגבר על המעכבים והמכשולים שמראים לכאורה להיפך, ואדם שעובד ה' שמח מאוד בכאלו מקרים היות והם עושים המון נחת רוח לפני ה'. (מס"י פרק יט ד"ה אך בעלי הדעה)

עוד יש להוסיף שהרי במקרים כאלו אדם קונה את האמונה בלב, והמצווה הגדולה ביותר היא אמונה, וה' חפץ בתחתונים רק שידע האדם –לקנות אמונה בלב, נמצא שזה הדבר היקר ביותר.

48 ויהי נעם – שנרגיש כמה נעים לעשות רצון ה' (להעריך ולשמחו), ומעשה ידינו כוננה – שנעשה כראוי (מהירות זריזות), ומעשה ידינו כוננהו (שיעשה נחת רוח לפניך).

49 מדוע באמת המעשה אינו העיקר אלא הלב-הכוונה-הרצון? נתבונן מה חושבים בדרך כלל אנשים על מטרת המצוות, ומה דעת התורה? – אנשים חושבים: כי תכלית המעשים היא שיהיה טוב לשני. התורה אומרת: תכלית המעשים שלבך יהיה יותר טוב. (והתבאר בפרק "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה").

ונתריך: כיון שהכוונה והרצון הם המשפיעים העיקריים על הלב שלנו, והוא מטרת המצווה, לכן הם עיקר המצווה.

50 כמו שאמרו חז"ל בבראשית רבה (פ', ז'): אמר רבי שמעון בן לקיש: בשלוש לשונות של חיבה חיבב הקב"ה את ישראל; בדביקה, בחשיקה, בחפיצה, "בדביקה" - שנאמר: "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם" "בחשיקה" - שנאמר: "חשק ה' בכם" (דברים ז', ז') "בחפיצה" - שנאמר: "ואשרו אתכם כל הגוים, כי תהיו אתם ארץ חפץ" (מלאכי ג', י"ב) רבי אבא בן אלישע מוסיף עוד ב' לשונות: אהבה - "אהבתי אתכם אמר ה'" (מלאכי א', ב'); דיבור - "דברו על לב ירושלים" (ישעיה מ', א').

51 החפץ חיים דרש על הפסוק ואהבת לרעך כמוך אני ה', שכיצד תאהב את חברך? אם תדע כמה אני ה' אוהב אותו.

52 חלק גדול מהחסד הוא ההרגשה שאני זוכה לתת לך, ולא שאתה זוכה לקבל ממני. וזהו לשון גמילות חסדים שעושה את החסד בצורה שכאילו הוא גמול.

קניית אהבת חסד

רבונו של עולם אבינו היקר קיים לנו מקרא שכתוב: "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם",⁵³ יהי רצון מלפניך על ידי מצוות והלכת בדרכיו שאזכה בעזרתך לקיים, תיטע בליבי את מידתך הנפלאה מידת אהבת חסד שאתה מבקש מאתנו שנוזכה לקנות אותה כמו שאמרת לנו על ידי נביא קדוש מיכה: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש מעמך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך",⁵⁴ והיא המידה הגדולה ביותר שלך כמו שכתבת בתורתך "את גדלך" ופירש רש"י את מידת טובך.

קניית אהבת ה'

- א. רבונו של עולם זכני ברחמך הרבים, שמתוך שאוהב כל יהודי ויהודי יגרום לי הדבר לאהוב אותך.⁵³
- ב. וכן על ידי שאעשה חסד אתבונן מדוע צווית אותנו לעשות חסדים, כדי שנדבק במידתך שאתה אוהב, מידת החסד, ומתוך כך אבוא לאהוב אותך שאתה כולך חסד.

קניית הרצון לעשות נחת רוח

טוב ומטיב לכל שבראת העולם בשביל לגלות טובך ורחמנותך, זכני להגיע לשלמות בעשית החסד, שכל מגמתי תהיה תמיד לעשות נחת רוח לבנך היקר⁵⁴, זכני שיגבר בי הרצון לעשות נחת רוח לבנך האהוב, וכל הזמן אחפש לעשות עוד ועוד נחת רוח לבנך⁵⁵, וזכני להצליח לעשות לבנך נחת רוח והרבה שמחה, ושלא יגרם על ידי ח"ו צער לאף אחד מבניך. ועזור לי שמתוך שאקנה בליבי את הרצון לעשות נחת רוח לבניך, יהיה לי יותר רצון לבוא לעשות לפניך נחת רוח במצוות שאתה מזכה אותי לעשות.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי.

⁵³ א. שהלב קונה את מידת אהבה יכול אח"כ להפנותה כלפי הבורא יתברך. (התבאר בפרק ואהבת לרעך כמוך זוהי כל התורה) ב. שאדם מפנים בליבו שה' אוהב כל יהודי, מבין שה' אוהב גם אותו, וכמים הפנים לפנים הוא אוהב את ה'.

⁵⁴ הגדרה זו של חסד כתב במסילת ישרים פרק יט.

⁵⁵ כאשר אדם מחפש בזמן עשית החסד לעשות עוד ועוד נחת רוח לשני, הוא חי את המצווה, ויוצא ממצוות אנשים מלומדה.

תפקיד האדם כלפי אשתו הוא כתפקיד האדם כלפי בוראו.

מדוע אדם מקיים מצוות?
בשביל לאהוב את בורא עולם.

מדוע צריך לאהוב?
כי אהבה יוצרת איחוד עם הבורא כבתחילה.

מדוע אדם מתחתן?
כדי לאהוב את אשתו.

מדוע צריך לאהוב את אשתו?
כדי להתאחד עימה שהיא חלק מנשמתו.
ובזה נוצר "אדם".

למה נתן ה' לאדם תפקיד להתאחד גם עם הבורא וגם עם אשתו

דרך הקשר עם אשתך תוכל ללמוד כיצד להתאחד עם ה'.

א. הקניית רגשות אהבה.

ב. הקניית מידות טובות שמביאות לאהבה.

ג. האדם מתרגל להרגשת אחדות.